veteraneninstituut

veteraneninstituut.nl

Handboek **Veteraan**

Handboek **Veteraan**

Veteranen. Onze missie.

Handboek *Veteraan*

1e druk (3.000): oktober 2002
2e druk (5.000): februari 2003
3e druk (3.000): juli 2003
4e druk (2.500): december 2003
5e druk (3.500): juli 2004
6e druk (3.000): maart 2005
7e druk (3.000): november 2005
8e druk (1.000): december 2006
9e druk (25.000): april 2007
10e druk (3.500): juli 2007
11e druk (10.000): januari 2008
12e druk (5.000): januari 2009
13e druk (2.500): maart 2010
14e druk (10.000): september 2010
15e druk (10.000): september 2011
16e druk (3.000): april 2012
17e druk (2.500): augustus 2012
18 e druk (2.500): januari 2013
19e druk (30.000): augustus 2013

© Veteraneninstituut/LJP

Voorwoord

Voor u ligt de negentiende druk van het Handboek Veteraan, een belangrijke informatiebron voor iedere veteraan en zijn of haar directe relaties. Daarnaast is het een handzaam naslagwerk voor belangstellenden en diegenen die zich professioneel met veteranen en veteranenzaken bezighouden.

Ik zie het als een taak van Defensie en het Veteraneninstituut om alle veteranen – in werkelijke dienst of reeds (lang) uit dienst – op goede wijze te informeren over uiteenlopende zaken waarmee zij als veteraan te maken kunnen krijgen. Zij behouden de status van veteraan voor de rest van hun leven. Daarom is het van groot belang dat veteranen en hun thuisfront tot in lengte der jaren de beschikking hebben over juiste, heldere en overzichtelijke informatie.

Het Handboek Veteraan is een hulpmiddel om u snel en zo goed mogelijk te informeren. Het stelt de veteraan en zijn of haar thuisfront in staat gericht antwoorden te zoeken op mogelijke vragen. Dat kunnen vragen zijn over oorlogs- en uitzendervaringen, over de gevolgen daarvan voor veteranen en hun thuisfront, over mogelijkheden om met andere veteranen in contact te komen of over diensten en voorzieningen die veteranen ter beschikking staan.

De inhoud van het Handboek Veteraan zal niet altijd naadloos op uw persoonlijke situatie en vragen zijn toegesneden. In dat geval kunt u natuurlijk een beroep doen op de expertise van de medewerkers van het Veteraneninstituut in Doorn. Zij staan overigens ook open voor uw suggesties om dit handboek te verbeteren.

Erkenning van en waardering voor veteranen zijn de afgelopen periode gegroeid, maar zijn niet vanzelfsprekend. Defensie hecht groot belang aan een goede begeleiding van en dienstverlening aan zijn veteranen. Daarvoor moet u belangrijke informatie voor en over veteranen makkelijk kunnen vinden. Het is mijn overtuiging dat dit Handboek Veteraan u daarin voorziet.

Luitenant-generaal der mariniers
Ton van Ede
Inspecteur der Veteranen

Inhoud

1 Veteranen en veteranenbeleid
1.1 Wie is veteraan? 8
1.2 Het ontstaan van het veteranenbeleid (1945-1990) 9
1.3 Het veteranenbeleid in vogelvlucht (1990-heden) 10

2 Het Veteraneninstituut
2.1 Algemeen 14
2.2 Taken en organisatie 14

3 Activiteiten gericht op erkenning en waardering
3.1 Veteranenpas 16
3.2 Regeling reisfaciliteiten 16
3.3 Reüniefaciliteiten 16
3.4 Het tijdschrift Checkpoint 17
3.5 Verhalen van veteranen 18
3.6 Interviewproject Nederlandse Veteranen (IPNV) 19
3.7 Veteranen met een missie 19
3.8 Krijgsmachtdelen: veteranendagen en tijdschriften 20
3.9 Overige faciliteiten 21
3.10 Veteranen in werkelijke dienst 22
3.11 In het buitenland woonachtige veteranen 22

4 Zorg en ondersteuning voor veteranen en dienstslachtoffers
4.1 Centraal Aanmeldpunt van het Veteraneninstituut (CAP) 24
4.2 Landelijk Zorgsysteem voor Veteranen (LZV) 24
4.3 Nuldelijnsondersteuning 28
4.4 Privacy en klachten 29

5 Belangenbehartiging
5.1 Bond van Nederlandse Militaire Oorlogs- en Dienstslachtoffers (BNMO) 30
5.2 Stichting Veteranen Platform (VP) 31
5.3 Secretariaten van bij het VP aangesloten organisaties 31
5.4 Militaire vakbonden en belangenverenigingen 36
5.5 Overige veteranenorganisaties 37

6 Ministerie van Defensie
6.1 Wie maakt het beleid? 40
6.2 Publieksvoorlichting 41
6.3 Veteranen Registratie Systeem (VRS) 41
6.4 Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht/Inspecteur der Veteranen 42
6.5 Klachtenfunctionaris voor veteranen en dienstslachtoffers 42
6.6 Afdeling Semi-Statische Archiefdiensten (voorheen BRIOP) 43
6.7 Kleding en Persoonlijke Uitrusting bedrijf (KPU-bedrijf) 44
6.8 Handleiding Nabestaanden 44

7 Pensioenen, uitkeringen en voorzieningen
7.1 Algemeen 45
7.2 Pensioenen voor beroepsmilitairen met doorlopend dienstverband 46
7.3 Pensioenen voor beroepsmilitairen met kortdurend dienstverband 47
7.4 Waardeovernam en -overdracht van pensioenen 47

7.5 WIA en Militair Invaliditeitspensioen (MIP) 48
7.6 Voorzieningenregeling voor militaire oorlogs- en dienstslachtoffers 49
7.7 Bijzondere Wetgeving Oorlogsgetroffenen, Vervolgingsslachtoffers en KNIL-pensioenen 50
7.8 Regeling Ereschuld 50

8 Onderscheidingen en eretekens
8.1 Algemeen 51
8.2 Overzicht van een aantal onderscheidingen en eretekens 51
8.3 HDP/Afdeling Decoratiebeleid & Toekenning Onderscheidingen 54

9 Overige diensten en hulpverlening
9.1 Stichting Cogis 55
9.2 Stichting 1940-1945 55
9.3 Stichting Relaties van Veteranen en Oorlogsgetroffenen 56
9.4 Militair Revalidatie Centrum (MRC) Aardenburg 56
9.5 Gezamenlijke Militaire Fondsen (GMF) 57
9.6 Nationaal Fonds voor Vrede, Vrijheid en Veteranenzorg (vfonds) 58
9.7 Bronbeek 58
9.8 Oorlogsgravenstichting 58
9.9 Monuta Veteranenuitvaart 59
9.10 Nationale ombudsman 59

10 Veteranen op het internet
10.1 Nederlandse veteranensites 62
10.2 Internationale veteranensites 65
10.3 Portals 66

11 Inloophuizen, veteranenontmoetingscentra en veteranencafés
11.1 Inloophuizen en veteranenontmoetingscentra 68
11.2 Veteranencafés 73

12 Documentatiecentra
12.1 Veteraneninstituut/Kennis- en onderzoekscentrum (Vi/KOC) 74
12.2 Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) 75
12.3 NIOD (Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies) 76
12.4 Bibliotheek Cogis 76
12.5 Collectie Legermuseum 76
12.6 Veteranenlandgoed Vrijland 77

13 Militaire en oorlogsmusea
13.1 Algemeen 78
13.2 Koninklijke Landmacht 83
13.3 Koninklijke Luchtmacht 86
13.4 Koninklijke Marine 87
13.5 Koninklijke Marechaussee 87

14 Landelijke herdenkingen en vieringen 88

Trefwoordenregister 92

SWINKELS

1 Veteranen en veteranenbeleid

1.1 WIE IS VETERAAN?

In de aanloop van het in werking treden van de Veteranenwet (2013) geldt al sinds medio 2012 de volgende definitie van de veteraan:

'De militair, de gewezen militair, of de gewezen dienstplichtige, van de Nederlandse krijgsmacht, dan wel van het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger, alsmede degene die behoorde tot het vaarplichtig koopvaardijpersoneel, die het Koninkrijk der Nederlanden heeft gediend onder oorlogsomstandigheden dan wel heeft deelgenomen aan een missie ter handhaving of bevordering van de internationale rechtsorde voor zover deze missie bij regeling van Onze Minister is aangewezen.'

Dit betekent dat – net als volgens de 'oude veteranendefinitie' – deelname aan oorlogen, andersoortige gewapende conflicten en vredesmissies leidt tot de veteranenstatus. Nieuw is dat de minister van Defensie nu ook kan besluiten dat deelname aan een andersoortige missie, binnen of buiten onze landsgrenzen, recht geeft op de veteranenstatus. Eveneens nieuw is dat de veteranenstatus al direct na deelname aan de in de definitie genoemde missies ingaat en niet pas wanneer een militair de dienst verlaat. Voortaan kunnen dus ook actief dienende militairen veteraan zijn.
Sinds 1990 is aan een aantal groepen een aan de veteranenstatus gelijkgestelde status toegekend. Dit blijft ook onder de nieuwe definitie van kracht.

Gelijkgesteld zijn:

- Verpleegsters met de Nederlandse nationaliteit, die vanuit Nederland als militair of door het Rode Kruis zijn uitgezonden

naar voormalig Nederlands-Indië en zijn ingezet voor medische verzorging van de Nederlandse strijdkrachten en het voormalig KNIL, en die na afloop van de diensttijd naar Nederland zijn teruggekeerd of vertrokken.
- Employés Speciale Diensten van de Veiligheidsdienst Marinierbrigade.
- Tolken die vóór 8 mei 1945 behoorden tot het Korps Tolken.
- Gewezen militairen die actief hebben deelgenomen aan de bevrijding van ons land, zich in Nederland hebben gevestigd en de Nederlandse nationaliteit hebben aangenomen.
- Gewezen militairen met de Nederlandse nationaliteit die vóór 31 december 1947 waren verbonden aan de explosieven-, mijn- en munitieopruimdiensten van de krijgsmacht en tot die datum in bevrijd Nederland betrokken waren bij ruimwerkzaamheden. Voor militairen die verbonden waren aan de Kathymijnen-ploegen van de Koninklijke Marine geldt hun inzet tot en met 7 december 1953.

Sinds het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog heeft Nederland ruim 650.000 militairen en gemilitariseerde burgers ingezet tijdens militaire missies die recht geven op de veteranenstatus. Van hen zijn er bij het verschijnen van deze druk nog ruim 125.000 in leven, inclusief 30.000 actief dienende militairen met uitzendervaring. Voor wie zich in hun ervaringen wil verdiepen: in 2010 verscheen onder auspiciën van het Comité Nederlandse Veteranendag en met medewerking van het Veteranen-instituut het rijk geïllustreerde *Oorlogen en vredesmissies. Ervaringen van veteranen*.

1.2 HET ONTSTAAN VAN HET VETERANENBELEID (1945-1990)

Na de Tweede Wereldoorlog bestond het veteranenbeleid primair uit medische zorg voor gewond geraakte militairen, een regeling van pensioenen voor militaire oorlogsslachtoffers en – vooral voor teruggekeerde Indiëgangers – enkele voorzieningen op het gebied van wonen, (om)scholing en werk. Voor de rest werd de zorg voor veteranen voornamelijk uit particulier initiatief verleend, zoals door de Bond van Nederlandse Militaire Oorlogs- en Dienstslachtoffers (BNMO; zie 5.1), waaruit in 2007 Stichting de Basis (zie ook 4.2) is voortgekomen.

In de jaren tachtig van de vorige eeuw leidde het jarenlange gebrek aan nazorg en maatschappelijke waardering ten opzichte van vooral de Indiëveteranen tot de oprichting van diverse belangenorganisaties, waarvan de meesten in 1989 hun krachten bundelden in de overkoepelende Stichting Veteranen Platform (VP; zie 5.2). Vlak daarvoor had de Nederlandse krijgsmacht in Libanon voor het eerst sinds lange tijd op grotere schaal opgetreden onder met oorlog vergelijkbare omstandigheden.

Juist in de jaren dat Indiëveteranen zich sterk maakten voor waardering en nazorg, werd duidelijk dat een deel van de militairen en veteranen die aan de vredesmissie in Libanon hadden deelgenomen eveneens nazorg behoefde. Deze parallelle ontwikkelingen droegen ertoe bij dat het thema 'zorg voor veteranen' een prominente plek op de overheidsagenda kreeg. Met de veteranennota *Zorg voor veteranen in samenhang* van toenmalig minister van Defensie Relus ter Beek ontstond er vanaf 1990 een samenhangend Nederlands veteranenbeleid. Dit was gericht op het uitdragen en bevorderen van maatschappelijke waardering voor veteranen en het aan veteranen verstrekken van nazorg en tal van andere aan hun militaire inzet gerelateerde diensten.

1.3 HET VETERANENBELEID IN VOGELVLUCHT (1990-HEDEN)

Als uitvloeisel van de eerste veteranennota werd in 1991 de Stichting Dienstverlening Veteranen (SDV) opgericht. Deze stichting werd belast met het aan veteranen leveren van tal van diensten die voortvloeiden uit het veteranenbeleid en fungeerde bovendien als toegang tot veteranenzorg die Defensie, de BNMO en andere civiele zorginstellingen boden.

Mede door onderzoek naar gezondheidsklachten en zorgbehoefte onder vredesmissieveteranen werd in de loop van de jaren negentig duidelijk dat de partijen die bij het veteranenbeleid waren betrokken baat hadden bij een intensievere samenwerking. Ook het verzamelen, bundelen en verspreiden van de kennis over de gevolgen van deelname aan oorlogen en vredesmissies en daaruit voortvloeiende behoeften moesten meer aandacht krijgen. Kortom, er moest een herkenbaar instituut komen, waarin dienstverlening, zorgverlening, voorlichting en onderzoek samenkwamen. Daartoe

werd in 2000 het Veteraneninstituut (Vi) in Doorn opgericht. Dit was aanvankelijk een 'los' samenwerkingsverband tussen Defensie, de SDV, het VP, de BNMO en het BNMO-Centrum. Het Vi werd echter – onder gelijktijdige opheffing van de SDV – in 2003 omgezet in een onafhankelijke rechtspersoon, de Stichting het Veteraneninstituut (zie verder 2.1).

Met het Veteraneninstituut als hoofduitvoerder van het veteranenbeleid, toegangspoort tot veteranenzorg en centrum voor het verzamelen en verspreiden van kennis kreeg het veteranenbeleid vanaf 2003 verder gestalte. Op het gebied van maatschappelijke waardering was het instellen van de Nederlandse Veteranendag een andere belangrijke stap voorwaarts. Sinds 2005 heeft dit grootschalige publieke eerbetoon, dat jaarlijks op de laatste zaterdag van juni in Den Haag plaatsvindt, zich een niet meer weg te denken plek in 'veteranenland' verworven. Het succes van deze dag was bovendien voor steeds meer gemeenten aanleiding om zelf of in samenwerking met andere gemeenten jaarlijks een eigen lokale of regionale veteranendag te organiseren.

Ook op het gebied van veteranenzorg stonden de ontwikkelingen

sinds 2003 niet stil. De aansluiting tussen zorg rond vredesmissies aan actief dienende militairen en de veteranenzorg kreeg nadrukkelijker gestalte. Voor een betere samenwerking tussen militaire en de diverse civiele zorginstellingen werd in 2007 het Landelijk Zorgsysteem voor Veteranen (LZV) opgericht, met het Centraal Aanmeldpunt (CAP) van het Vi als voordeur. Vanaf dat jaar ging bovendien de Raad voor civiel-militaire Zorg en Onderzoek (RZO) de kwaliteit voor veteranenzorg bewaken, de samenwerking tussen zorgpartners stimuleren en advies geven over onderzoek naar uitzendinggerelateerde aandoeningen. In dat kader mag ook het opzetten en optimaliseren van het Veteranen Registratie Systeem (VRS) door het ministerie van Defensie niet onvermeld blijven. Met het VRS is niet alleen de veteranenpopulatie beter in beeld, maar kan ook een pro-actievere benadering van veteranen op het gebied van voorlichting, onderzoek en het uiten van waardering in de praktijk worden gebracht.

De meest recente ontwikkeling binnen het veteranenbeleid was in 2012 de realisering van de Veteranenwet, vooral bedoeld om de zorg voor militairen en veteranen voor, tijdens en na uitzending wettelijk te verankeren. Deze Veteranenwet, die op initiatief van de Tweede Kamer tot stand werd gebracht, wordt momenteel uitgewerkt in diverse Algemene Maatregelen van Bestuur (veteranenbesluit) die naar verwachting in 2013 van kracht worden. Naast het wettelijk verankeren van de speciale zorgplicht van Defensie voor militairen en veteranen zorgde de Veteranenwet ook voor een uitbreiding van de definitie veteraan, zodat actief dienende militairen al direct na hun eerste uitzending de veteranenstatus met de daarbij behorende veteranenpas toegekend krijgen. De eerste veteranenpassen voor veteranen in werkelijke dienst zijn tijdens de Nederlandse Veteranendag 2013 uitgereikt. Andere actuele ontwikkelingen zijn dat het Centraal Aanmeldpunt van het Veteraneninstituut en het Zorgloket Veteranen van het ABP in de tweede helft van 2013 worden samengevoegd tot één Veteranenloket waar veteranen met al hun (zorg)vragen terechtkunnen en dat de Nationale ombudsman wordt uitgebreid met een onafhankelijke Veteranenombudsman die zich specifiek buigt over klachten over de zorg voor veteranen (zie 9.10).

2 Het Veteraneninstituut

2.1 ALGEMEEN

Het Veteraneninstituut is hét adres waar u terechtkunt met alle vragen over maatschappelijke waardering en zorg voor veteranen. Het is een veilige basis, dienstverlener en informatiebron voor veteranen en hun familieleden én een intermediair en vraagbaak voor allen die beroepsmatig werkzaam zijn voor en met veteranen of die meer over veteranen willen weten.

De leidende gedachte binnen het Veteraneninstituut is dat niemand met zijn of haar vragen of (hulp-) verzoeken tevergeefs aanklopt. Om dat te realiseren, wordt gewerkt volgens het zogeheten 'één-loketprincipe'. Dat houdt in dat alle vragen en verzoeken via een centraal telefoonnummer en e-mailadres op één plaats binnenkomen, waarna ze door deskundige medewerkers worden beoordeeld en afgehandeld. Het gaat daarbij om heel uiteenlopende kwesties. Veel voorkomende vragen zijn bijvoorbeeld die naar reüniefaciliteiten, aanvragen voor een veteranenpas of een gratis abonnement op het veteranentijdschrift *Checkpoint*, medailletoekenningen, adressen van veteranenorganisaties of pensioenaanvragen. Deze vragen worden allemaal direct afgehandeld binnen het Veteraneninstituut (zie hoofdstuk 3).Voor hulpvragen en -verzoeken is het Centraal Aanmeldpunt (CAP, zie 4.1) van het Veteraneninstituut de aangewezen plek.

In dit hoofdstuk is beknopt weergegeven wat het Veteraneninstituut voor u kan betekenen. Meer uitgebreide informatie (ook over andere instanties die belangrijk zijn voor veteranen) vindt u in de hiernavolgende hoofdstukken.

2.2 TAKEN EN ORGANISATIE

Op 10 mei 2000 heeft de toenmalige minister-president Wim Kok het Veteraneninstituut officieel geopend. De hoofdtaak van het

instituut is het uitvoeren van het veteranenbeleid van het ministerie van Defensie, dat hiervoor de benodigde middelen ter beschikking stelt. Het Veteraneninstituut streeft naar een optimale zorg voor en dienstverlening aan Nederlandse veteranen en een gedegen ondersteuning voor hun gezinsleden. Daarnaast speelt het Veteraneninstituut een rol in het uitdragen en stimuleren van maatschappelijke waardering voor de prestaties die veteranen in opdracht van politiek en samenleving hebben geleverd en voor de offers die daarbij werden gebracht.

Voor de uitvoering van deze taken, al dan niet in samenwerking met anderen, beschikt het Veteraneninstituut onder meer over de Afdeling Dienstverlening, de Afdeling Communicatie & Maatschappelijke Erkenning en het Kennis- en onderzoekscentrum (zie ook 12.1). De medewerkers van het Vi, van wie overigens een derde zelf veteraan of partner van veteraan is, ontvangen bij tal van activiteiten belangrijke steun van ruim driehonderd vrijwilligers, voor het merendeel veteranen. Het Veteraneninstituut is op werkdagen van 08.30 tot 17.00 uur geopend.

Het Veteraneninstituut
Willem van Lanschotlaan 1,
3941 XV Doorn
Postbus 125, 3940 AC Doorn
tel: 0343-474150, fax: 0343-474155
e-mail: info@veteraneninstituut.nl
(voor informatie en algemene vragen)
of zorg@veteraneninstituut.nl
(voor zorgvragen)
website: www.veteraneninstituut.nl
Social media: Facebook:
Veteraneninstituut, Twitter: Vi_Doorn
Digitale nieuwsbrief,
zie www.veteraneninstituut.nl

3 Activiteiten gericht op erkenning en waardering

3.1 VETERANENPAS

De veteranenpas is, net als alle overige diensten van het Veteraneninstituut, geheel kosteloos beschikbaar voor erkende veteranen. De pas is geldig voor het leven en geeft recht op bepaalde faciliteiten, zoals jaarlijks een aantal keren vrij reizen, na zijn/haar tijd in werkelijke dienst een gratis abonnement op het veteranentijdschrift *Checkpoint*, een Defensiemaandblad naar keuze en een speciaal op veteranen toegesneden gratis e-mailaccount. Nog niet geregistreerde veteranen kunnen een verstrekkingsformulier voor de veteranenpas aanvragen bij het Veteraneninstituut of downloaden van de site.

Wijzigingen (verhuizing of overlijden veteraan) s.v.p. melden bij het Veteraneninstituut op tel: 0343-474150, e-mail: info@veteraneninstituut.nl of via de www.veteraneninstituut.nl/over-het-vi/formulieren

3.2 REGELING REISFACILITEITEN

Een van de faciliteiten van de veteranenpas is de mogelijkheid om een aantal keren per jaar met openbaar vervoer vrij te kunnen reizen naar evenementen voor veteranen, zoals reünies en herdenkingen. Voor een aantal grotere evenementen, waaronder de veteranendagen van de vier krijgsmachtdelen en de herdenking bij het Nationaal Indië-monument te Roermond, worden gratis treinkaartjes verstrekt. Weduwnaars en weduwen van veteranen kunnen bij de Afdeling Dienstverlening van het Veteraneninstituut per kalenderjaar één vrijvervoerbewijs aanvragen voor bezoek aan een reünie of herdenking.

3.3 REÜNIEFACILITEITEN

Voor veteranen en postactieven heeft Defensie een Raamregeling Reüniefaciliteiten opgezet. De regeling is onderdeel van het Defensiebrede beleid om de ban-

den met organisaties van veteranen, oorlogs- en dienstslachtoffers en postactieven in stand te houden en waar mogelijk te verbeteren. De regeling geldt voor reünies die worden georganiseerd op een (semi-)militaire locatie. Ook de ECHOS Homes van de Stichting Home-Base Support en Bronbeek zijn reünielocaties.

In de regeling is vastgesteld aan welke eisen de verenigingen moeten voldoen om gebruik te kunnen maken van de reüniefaciliteiten. Zo moeten de verenigingen ingeschreven staan bij de Kamer van Koophandel. Voor reünieverbanden van missies van vóór 1963 geldt op dit punt een uitzondering, omdat hun ledenaantal snel kleiner wordt en daarmee de lasten van inschrijven te hoog. Los daarvan kunnen verenigingen die niet voldoen aan de eisen zich inschrijven bij een reünievereniging die wel aan de voorwaarden voldoet en die dan vervolgens functioneert als een koepelorganisatie.

Alle relevante informatie kunt u lezen via op www.veteraneninstituut.nl/erkenning/reuniefaciliteiten of www.veteranenplatform.nl

3.4 HET TIJDSCHRIFT CHECKPOINT

Checkpoint is een maandelijks full colour magazine voor veteranen. Het blad verschijnt in opdracht van het Veteraneninstituut en wordt in papieren vorm (na zijn/haar tijd in werkelijke dienst) of in digitale vorm gratis ter beschikking gesteld aan houders van de veteranenpas of op verzoek (info@veteraneninstituut.nl) aan anderen verstuurd. De naam *Checkpoint* verwijst naar de zorg- en dienstverlenende taak van het Veteraneninstituut ('checken' hoe het gaat), maar ook naar de formule van het tijdschrift. Het is een plek waar veteranen

elkaar ontmoeten om al dan niet gemeenschappelijke ervaringen uit te wisselen.

De redactionele formule is een mix van actueel veteranennieuws en door veteranen zelf vertelde gebeurtenissen die plaatsvonden tijdens hun militaire optreden gedurende een oorlogs- of vredesmissie. Verder zijn er vaste rubrieken, zoals Dubbel Check met portretten van oude en jonge veteranen, Pluspoint met puzzels en prijsvragen rond boeken, dvd's en computerspelletjes, de uitwisselingsrubriek Checkpoint Charlie, de boekenrubriek Checkboek en de internetrubriek Intercheck. Ook is er veel aandacht voor de Veteranen top 50 (zie www.veteranentop50.nl). Ten slotte biedt *Checkpoint* ruimte voor aanbiedingen voor houders van de veteranenpas, bijvoorbeeld kortingen op vakantiereizen of boeken. Niet-veteranen kunnen een betaald abonnement op *Checkpoint* nemen. Het tijdschrift ligt verder ter inzage in een groot aantal bibliotheken en op Defensielocaties.

Voor veteranen, ook de veteranen die nog in werkelijke dienst zijn, is *Checkpoint* ook gratis digitaal beschikbaar. De digitale versie is gelijk aan de papieren versie, maar biedt veel extra's in de vorm van links naar foto's films en websites. Uiteraard kunnen ook veteranen uit dienst *Checkpoint* digitaal ontvangen. Via de homepage van www.veteraneninstituut.nl (Checkpoint) kunt u zich snel een eenvoudig aanmelden voor ontvangst van de digitale *Checkpoint*.

Redactie Checkpoint
Postbus 1091, 6501 BB Nijmegen
tel: 024-3600974
e-mail: checkpoint@veteranen.nl

3.5 VERHALEN VAN VETERANEN

Het project 'Verhalen van veteranen' is bedoeld om ontmoetingen tussen veteranen en leerlingen van de hoogste groepen van de basisschool en het voortgezet onderwijs te realiseren. Er zijn hiervoor verschillende mogelijkheden, van het geven van gastlessen door een veteraan op school tot het organiseren van een projectweek. Het project maakt deel uit van een breder educatief programma van het Comité Nederlandse Veteranendag en wordt sinds 2005 uitgevoerd door het Veteraneninstituut. Inmiddels zijn meer dan tweehonderd veteranen in de leeftijd van 20-90 jaar beschikbaar om als gastdocent leerlingen te

vertellen over hun oorlogs- of uitzendervaringen en over wat het betekent om veteraan te zijn. Deze veteranen zijn door middel van trainingssessies voorbereid op hun inzet in het onderwijs, waarmee in het schooljaar 2011-2012 meer dan 12.000 leerlingen werden bereikt.

Verhalen van veteranen
e-mail: educatie@veteraneninstituut.nl

3.6 INTERVIEWPROJECT NEDERLANDSE VETERANEN (IPNV)

Persoonlijke verhalen van veteranen bieden een prachtige en waardevolle mondelinge aanvulling op geschiedschrijving die vaak vooral op schriftelijke bronnen is gebaseerd. Om de ervaringen en de beleving van veteranen vast te leggen en uit te dragen heeft het Veteraneninstituut een uitgebreide en gevarieerde interviewcollectie aangelegd. Deze collectie bestaat uit meer dan duizend biografische interviews met veteranen van bijna alle conflicten en vredesmissies waarbij Nederland sinds 1940 betrokken was. De interviewcollectie bevat daarmee een schat aan informatie en kennis voor beleidsmakers, onderzoekers, de media en het brede publiek. Ruim vijfhonderd interviews uit de collectie zijn voor iedereen online te beluisteren via de website van het Veteraneninstituut. Wilt u de collectie ook eens raadplegen? Kijk op www.veteraneninstituut.nl/projecten/interviewproject.

Interviewproject Nederlandse Veteranen
e-mail: ipnv@veteraneninstituut.nl

3.7 VETERANEN MET EEN MISSIE

Honderden veteranen zijn betrokken bij humanitaire initiatieven in landen waarnaar zij als militair ooit werden uitgezonden. Veel projecten richten zich op kinderen, jongeren en onderwijs, maar er worden ook waterputten geslagen en zelfs hele ziekenhuizen gebouwd. Dat blijkt uit het onderzoek *Veteranen met een missie*, dat in 2007 in opdracht van de Nationale Commissie voor Internationale Samenwerking en Duurzame Ontwikkeling (NCDO) en het Veteraneninstituut is uitgevoerd.

Het gaat niet alleen om ‘klassieke’ ontwikkelingshulp, zoals projecten in Indonesië en Afrika, maar bijvoorbeeld ook om projecten die betrekking hebben op wederopbouw en traumaverwerking in

delen van voormalig Joegoslavië. De geografische spreiding van de onderzochte initiatieven – en van de projecten van oud-militairen in het algemeen – is groot en weerspiegelt de inzet van Nederlandse militairen sinds de Tweede Wereldoorlog. Indonesië, Korea, voormalig Nederlands Nieuw-Guinea, Libanon, Cambodja, Bosnië-Herzegovina, Kosovo, Irak en Afghanistan, het zijn allemaal 'projectlanden' van veteranen met een missie.

In het kader van het onderzoek *Veteranen met een missie* verscheen een boek met dezelfde titel. De aanbevelingen in het onderzoek hebben onder meer geleid tot een website, structurele aandacht voor dergelijke humanitaire projecten in het veteranentijdschrift *Checkpoint* en netwerkbijeenkomsten. Voorts is er vanuit het Veteranen-instituut gezorgd voor projectondersteuning, waardoor sommige projecten konden rekenen op materiële steun vanuit het ministerie van Defensie.

Veteranen met een missie
www.veteranenmeteenmissie.nl

3.8 KRIJGSMACHTDELEN: VETERANENDAGEN EN TIJDSCHRIFTEN

De vier krijgsmachtdelen – landmacht, marine, luchtmacht en marechaussee – spelen een belangrijke rol in het uitvoeren van het veteranenbeleid. Zo organiseren zij sinds het begin van de jaren negentig vrijwel jaarlijks een eigen veteranendag, hetzij voor alle veteranen, hetzij voor specifieke groepen veteranen van hun krijgsmachtdeel. Deze dagen worden altijd drukbezocht en bijzonder gewaardeerd. De krijgsmachtdelen en daartoe behorende eenheden bieden verder belangrijke ondersteuning bij de vele herdenkingen en reünies die op militair terrein plaatsvinden.

Houders van de veteranenpas kunnen, als zij daar prijs op stellen, een gratis abonnement krijgen op een tijdschrift van een van de krijgsmachtdelen. Het gaat om de bladen *Landmacht* (KL), *Alle Hens* (KM) of de *Vliegende Hollander* (KLu). De keuze kan worden aangegeven op het verstrekkingsformulier veteranenpas. Veteranen van de KMar ontvangen daarnaast gratis *KMar Magazine* of *Marechaussee Contact*.

Naar verwachting zullen in 2013 de papieren versies van al deze periodieken worden vervangen door digitale versies.

Alle Hens (maandblad van en voor de Koninklijke Marine)
Postbus 10000, 1780 CA Den Helder
tel: 0223-657660
website: www.defensie.nl

Landmacht (personeelsmaandblad van en voor de Koninklijke Landmacht)
Postbus 90004, 3509 AA Utrecht
tel: 030-2181036
website: www.defensie.nl

Vliegende Hollander (maandblad van en voor de Koninklijke Luchtmacht)
Postbus 8762, 4820 BB Breda, MPC-92A
tel: 076-5447130
website: www.luchtmacht.nl

KMar Magazine (intern informatiebulletin van de Koninklijke Marechaussee)
Postbus 90615, 2509 LP Den Haag
tel: 070-4414695
website: www.defensie.nl

Marechaussee Contact (6x/jaar, uitgave Staf Koninklijke Marechaussee en Stichting Marechaussee Contact)
Weeshuiswal 9, 4116 BR Buren
tel: 0344-571256, fax: 0344-572009,
e-mail: redactiemc@gmail.com,
website: www.marechausseecontact.nl

3.9 OVERIGE FACILITEITEN

Aan het bezit van de veteranenpas zijn financiële voordelen verbonden. Voorbeelden daarvan zijn kortingen op vakantiereizen, energieprijzen, verzekeringen, hotels, pretparken en de aanschafprijs van geselecteerde boeken, tijdschriften, video's en dvd's. Een houder van de veteranenpas krijgt daarnaast vaak korting bij een groot aantal Nederlandse musea (zie ook Hoofdstuk 13 - Militaire en oorlogsmusea). Alle aanbiedingen worden aangekondigd in *Checkpoint* en vindt u ook op de website www.veteraneninstituut.nl

In 2012 konden veteranen deelnemen aan een zevental Open Militaire Kampioenschappen (OMK). De organisatie heeft besloten om de deelname voor veteranen breder open te stellen, waardoor zij nu ook kunnen deelnemen aan Nationale Militaire Kampioenschappen (NMK). Voor 2013 staan in totaal negen kampioenschappen op de agenda. Veteranen dienen hun deelname uiterlijk drie weken voor aanvang van het kampioenschap kenbaar te maken bij het Vi. Het Vi zorgt ervoor dat alle ingeschreven veteranen bericht met wedstrijddetails ontvangen. De inschrijfprocedure en meer informatie vindt u op www.veteraneninstituut.nl/activiteiten/kampioenschappen

3.10 VETERANEN IN WERKELIJKE DIENST

Vooruitlopend op het in werking treden van de Veteranenwet is medio 2012 aan ongeveer dertigduizend militairen met uitzendervaring de veteranenstatus toegekend. Vanaf medio 2013 krijgen zij de veteranenpas, het Draaginsigne Veteranen en het Handboek Veteraan uitgereikt. Militairen die in de toekomst deelnemen aan een uitzending die recht geeft op de veteranenstatus, krijgen voortaan direct na terugkeer van hun missie pas, insigne en handboek uitgereikt. Zij kunnen dan ook profiteren van kortingen en andere voordelen die aan de veteranenpas zijn gekoppeld en krijgen instructie hoe zij voortaan de digitale uitgave van *Checkpoint* gratis kunnen downloaden (zie ook www.veteraneninstituut.nl). De onder paragraaf 3.2 vermelde 'regeling reisfaciliteiten' geldt niet voor veteranen in werkelijke dienst, aangezien zij via hun werkgever Defensie de mogelijkheid hebben om sommige reiskosten te declareren.

3.11 IN HET BUITENLAND WOONACHTIGE VETERANEN

Duizenden Nederlandse veteranen wonen in het buitenland, onder wie ruim drieduizend houders van de veteranenpas. Laatstgenoemden hebben uiteraard ook het Draaginsigne Veteranen en een gratis abonnement op het tijdschrift *Checkpoint*, dat inmiddels ook voor hen in digitale vorm beschikbaar is (zie www.veteraneninstituut.nl). Ook kunnen zij gebruikmaken van de gratis vervoersbewijzen voor het bezoeken van reünies of evenementen wanneer zij in Nederland zijn. Verder wordt op

de Defensiebegroting jaarlijks een bedrag gereserveerd voor ondersteuning van bijeenkomsten van/voor Nederlandse veteranen in het buitenland. Dit komt vooral ten goede aan veteranen in ver van Nederland gelegen landen die daardoor vaak niet in staat zijn veteranenevenementen in Nederland te bezoeken. De financiële ondersteuning van veteranenbijeenkomsten in het buitenland loopt doorgaans via de Nederlandse ambassades (militair attaché), die daarover nadere informatie kunnen verstrekken.

4 Zorg en ondersteuning voor veteranen en dienstslachtoffers

4.1 CENTRAAL AANMELDPUNT VAN HET VETERANENINSTITUUT (CAP)

Veteranen, dienstslachtoffers en hun gezinsleden kunnen voor zorg die in relatie staat tot hun militaire dienst terecht bij het Centraal Aanmeldpunt van het Veteraneninstituut (CAP). Dat biedt 24 uur per dag en zeven dagen per week informatie en advies. Diensten van het CAP vallen onder de verantwoordelijkheid van het Landelijk Zorgsysteem voor Veteranen (LZV). Een telefoontje of mailbericht naar het CAP volstaat voor een eerste afspraak, die bij de aanvrager thuis kan plaatsvinden. Daarna volgt een oriënterend gesprek met een maatschappelijk werker van het LZV. Dit kan leiden tot een advies, een begeleidingstraject of een doorverwijzing binnen het LZV voor een specifiek behandelaanbod.

Centraal Aanmeldpunt (CAP)
tel: 0343-474148
e-mail: zorg@veteraneninstituut.nl

4.2 LANDELIJK ZORGSYSTEEM VOOR VETERANEN (LZV)

Een aantal kwalitatief hoogwaardige zorginstellingen, waaronder drie van het ministerie van Defensie, werkt sinds 2007 samen onder de noemer van het Landelijk Zorgsysteem voor Veteranen (LZV). Het gaat om zorg voor veteranen, dienstslachtoffers en hun partners en gezinnen. De zorgvragen moeten wel samenhangen met in of door de militaire dienst opgelopen aandoeningen en hulpzoekenden hebben de keuzemogelijkheid om door een militaire of een civiele zorginstelling geholpen te worden.

De landelijke spreiding van de diensten wordt gewaarborgd door de indeling in drie regio's: Midden-West, Noord-Oost en Zuid. Daardoor biedt het LZV na een eerste intake snel en trefzeker zorg op maat in de eigen regio. De mogelijkheden liggen op het vlak van geestelijke verzorging en maatschappelijk werk met daarnaast een uitgebreid aanbod

voor hulp bij psychische klachten, lopend van enkelvoudige behandelingen tot topklinische zorg. Hierbij geldt het uitgangspunt van *stepped-care*, ofwel niet meer zorg dan nodig is, maar zeker ook niet minder.

De toegang tot het LZV voor de veteraan, het dienstslachtoffer en de directe verwanten wordt verzorgd door het CAP. De onafhankelijke Raad voor civiel-militaire Zorg en Onderzoek (RZO) houdt toezicht op het LZV.

MGGZ/LZV
Postbus 90000, MPC 55 O,
3509 AA Utrecht
tel: 030-2502650, fax: 030-2502683
e-mail via websites: www.lzv-groep.nl
en www.missievolbracht.nl

Mogelijkheden binnen het LZV

De nulde lijn (informele ondersteuning)
Binnen de gezondheidszorg spreken we vaak over een nulde, een eerste en een tweede lijn. Nuldelijnsondersteuning is zorg zonder een formeel kader en heeft geen loketfunctie. Contacten in de nulde lijn starten informeel en vrijblijvend, maar kunnen wel heel belangrijk zijn. Het gaat om de mensen uit de eigen, directe omgeving, zoals een collega-veteraan (buddy), een (voormalig) commandant, veteranenhelpers en geestelijk verzorgers. De waarde van de nulde lijn voor de veteraan is de eerste drempelloze ondersteuning vanuit een vertrouwde omgeving. Hieruit kan eventueel een doorverwijzing naar het CAP voortkomen.

Als participant binnen het LZV bieden de Diensten Geestelijke Verzorging van het ministerie van Defensie een netwerk van geestelijk verzorgers. Die hebben zelf gewerkt in oorlogsgebied of deelgenomen aan één of meerdere (vredes)missies. Personen die voor een vertrouwelijk gesprek of een andere dienst een beroep willen doen op een geestelijk verzorger van hun voorkeur, kunnen met het netwerk in contact worden gebracht door de coördinator van de Geestelijke Verzorging Veteranenzorg.

Coördinator Geestelijke Verzorging
Veteraneninstituut, Postbus 125,
3940 AC Doorn
tel: 0343-474150, fax: 0343-474155
e-mail: e.kamp@veteraneninstituut.nl

De eerste lijn (maatschappelijk werk)
Wanneer de informele ondersteuning binnen de nulde lijn niet

volstaat, kan een beroep worden gedaan op de professionele diensten binnen de eerste lijn van het LZV. Dat is de zorg waarvan zonder verwijzing gebruik kan worden gemaakt. Hierbij moet in eerste instantie worden gedacht aan maatschappelijk werkers van de LZV-partners, zowel militair (Dienstencentrum Bedrijfsmaatschappelijk Werk Defensie) als civiel (Stichting de Basis). De drempel na doorverwijzing is laag en de mogelijkheden lopen van een enkel oriënterend gesprek of advies tot aan een begeleidingstraject of een doorverwijzing naar een behandeling in de tweede lijn van het LZV.

Het centrale adres voor de eerste lijn is het Centraal Aanmeldpunt van het Veteraneninstituut. De participanten binnen het LZV kunnen ook rechtstreeks benaderd worden voor maatschappelijk werk, maar zullen dit altijd doorgeven aan het CAP voor een centrale registratie. Stichting de Basis biedt tevens professionele ondersteuning voor laagdrempelige groepsbijeenkomsten, zoals gezins- en partnerdagen en reüniegroepen, zowel binnen de vestiging in Doorn als op een zelf gekozen locatie.

CAP, Veteraneninstituut
Willem van Lanschotlaan 1,
3941 XV Doorn
Postbus 125, 3940 AC Doorn
tel: 0343-474148, fax: 0343-474155
e-mail: zorg@veteraneninstituut.nl,
website: www.veteraneninstituut.nl

Stichting de Basis
Willem van Lanschotlaan 1, 3941 XV Doorn
Postbus 100, 3940 AC Doorn
tel: 0343-474200, fax: 0343-474114
e-mail: info@de-basis.nl,
website: www.de-basis.nl

Dienstencentrum Bedrijfsmaatschappelijk Werk Defensie (DCBMW)
Kromhoutkazerne gebouw K2 eerste verdieping, Herculeslaan 1,
3584 AB Utrecht
Postbus 90004, 3509 AA Utrecht
tel: 030-2186109
www.defensie.nl/cdc

De tweede lijn (behandelingen)
Wanneer blijkt dat een (gespecialiseerde) behandeling nodig is, zal de maatschappelijk werker samen met de cliënt een plan opstellen en een verwijzing regelen naar een van de LZV-zorgpartners in de tweede lijn. Het gaat dan bijvoorbeeld om psychotherapeutische of psychiatrische behandeling of begeleiding, zorg in verband met verslavingsproblemen en begelei-

ding of behandeling van het gezin. Zoals eerder gezegd, betreft deze zorg steeds uitzendgerelateerde stoornissen waaronder ook een (complexe) posttraumatische stress stoornis. Daarbij is er de mogelijkheid van een individuele behandeling, een dagbehandeling of een klinische opname.

Voor zover dat mogelijk is, kan de veteraan kiezen tussen zorg van een militaire of van een civiele zorginstelling. Het streven is om iedereen zo dicht mogelijk bij zijn of haar woonplaats te behandelen. Bij ingewikkelde problematiek moet soms verwezen worden naar instellingen die meer gespecialiseerd zijn. In dat geval, en als er meerdere instellingen bij de zorg betrokken zijn, krijgt de veteraan een zorgbegeleider toegewezen. Deze zorgbegeleider fungeert als contactpersoon en begeleidt het hele zorgproces.

Na verwijzing naar een tweedelijns instelling of naar een gespecialiseerde instelling volgt een uitgebreide intake. Daarin wordt onder meer gekeken naar de aard en ernst van de klachten, de relatie met de uitzending, de specifieke hulpvraag van de veteraan en de behandelmogelijkheden. Na afronding van deze intake volgt een (behandel)advies dat met de veteraan wordt doorgesproken. Alle hieronder vermelde behandelinstellingen zijn aangesloten bij het LZV. De instellingen kunnen eventueel rechtstreeks benaderd worden, maar voor een intake wordt altijd (alsnog) het CAP ingeschakeld.

Militaire Geestelijke Gezondheidszorg (MGGZ)
Lundlaan 1, 3584 EZ Utrecht
Postbus 90000, 3509 AA Utrecht
tel: 030-2502650, fax: 030-2502683

GGZ Noord-Drenthe
Gebouw Tripolis, Beilerstraat 197,
9401 PJ Assen
Postbus 30007, 9400 RA Assen
tel: 0592-334811, fax: 0592-334429

Reinier van Arkel, Psychotraumacentrum Zuid-Nederland
Bethaniestraat 2,
5211 LJ 's-Hertogenbosch
Postbus 70058,
5201 DZ 's-Hertogenbosch
tel: 073-6586111

Gespecialiseerde tweede lijn (gespecialiseerde behandelingen)
In de tweede lijn van het LZV bieden de volgende instellingen gespecialiseerde behandelingen en/of topklinische zorg (*).

Centrum '45 *
Rijnzichtweg 35, 2342 AX Oegstgeest
tel: 071-5191500, fax: 071-5157232

Sinai Centrum
Laan van Helende Meesters 2,
1186 AM Amstelveen
Postbus 2063, 1180 EB Amstelveen
tel: 020-5457200, fax: 020-5457201

Militaire Geestelijke Gezondheidszorg
UMC afdeling Q, 3e verdieping,
Heidelberglaan 100, 3584 CX Utrecht
Postbus 90000, 3509 AA Utrecht
tel: 030-2502665, fax: 030-2502682

Aanvullende zorg
Om het aanbod aan mogelijkheden compleet te maken, biedt het LZV met onderstaande instellingen ook nog aanvullende zorg, gericht op specifieke problemen.

Centrum Maliebaan
Tolsteegsingel 2a, 3582 AC Utrecht
Postbus 14116, 3508 SE Utrecht
tel: 030-2340034, fax: 030-2332980

Forensisch instituut De Waag
Wisselweg 151, 1314 CC Almere
tel: 036-5393900, fax: 036-5393901

Vincent van Gogh / Veteranen Intensieve Behandel Unit (VIBU)
Stationsweg 46, 5803 AC Venray
Postbus 5, 5800 AA Venray
tel: 0478-527527, fax: 0478-527110

4.3 NULDELIJNS-ONDERSTEUNING

De Diensten Geestelijke Verzorging van het ministerie van Defensie bieden binnen het LZV nuldelijnsondersteuning (zie ook 4.2). De nuldelijnsondersteuning wordt echter ook opgepakt door veteranenverenigingen en andere organisaties, zoals de diverse inloophuizen en ontmoetingscentra. Het Veteranen Platform heeft recentelijk het initiatief genomen om de nuldelijnsondersteuning uit te bouwen en de samenwerking op dit gebied te versterken. Het doel hiervan is te komen tot een landelijk dekkend systeem van nuldelijnsondersteuning met veteranenhelpers die in Doorn door de Basis zijn opgeleid om veteranen te ondersteunen en wanneer nodig door te geleiden naar professionele zorgverleners.

Iedere veteraan of zijn omgeving (inbegrepen nabestaanden) moet op elk gewenst moment contact met iemand kunnen opnemen als er hulp nodig is. Wanneer het

de behoefte aan professionele zorg betreft, is er het LZV met het onder 4.1 genoemde Centraal Aanmeldpunt (CAP) als toegang. Is er (nog) geen behoefte aan professionele zorg, maar aan andere vormen van steun of hulp, dan is er de mogelijkheid in contact te treden met een veteranenhelper. Dat kan eenvoudig via de Digitale Sociale Kaart Veteranen (DiSKv): www.disk-veteranen.nl/. Hierin zijn onder meer alle organisaties met hun contactpersonen terug te vinden die in bepaalde regio's actief zijn op het gebied van nuldelijnsondersteuning.

4.4 PRIVACY EN KLACHTEN

Op de registratie van persoonsgegevens bij het CAP en instellingen binnen het LZV is een privacyreglement van toepassing. De bij het LZV aangesloten hulpverleners volgen een beroepscode. Ondanks grote zorgvuldigheid kunnen er toch dingen misgaan. Het is belangrijk om dat aan te geven via het klachtenreglement. Meer informatie hierover staat op de website van het LVZ, www.lzv-groep.nl.

5 Belangenbehartiging

5.1 BOND VAN NEDERLANDSE MILITAIRE OORLOGS- EN DIENSTSLACHTOFFERS (BNMO)

De Bond van Nederlandse Militaire Oorlogs- en Dienstslachtoffers (BNMO) is een particuliere vereniging voor zorg en belangenbehartiging van Nederlandse oud-militairen met een aandoening die in of door de dienst is ontstaan. De BNMO staat open voor alle oud-militairen en hun directe verwanten die zorg nodig hebben en behoefte hebben aan lotgenotencontact, juridische of sociale ondersteuning, of die dat als lotgenoot aan anderen willen en kunnen bieden. Momenteel heeft de BNMO ruim zesduizend leden.
De vereniging organiseert in veertien regionale afdelingen ontmoetingsbijeenkomsten en voorlichting voor oud-militairen en/of partners of kinderen. Ook zijn er regionale partnergroepen. De BNMO beschikt over een netwerk van contactpersonen voor individuele ondersteuning. Per afdeling is er een coördinator voor dit netwerk. Leden kunnen gratis juridisch advies en bijstand krijgen als zij aanspraak willen maken op voorzieningen van het ministerie van Defensie. Ook kan dit als er een conflict is over het Militair Invaliditeitspensioen of een procedure. Leden ontvangen acht keer per jaar het magazine *de Kareoler*, met actuele informatie over veteranenzorg en *human interest*-verhalen.
De BNMO werkt nauw samen met Stichting de Basis in Doorn. De BNMO-leden mogen deelnemen aan ten minste één nazorgprogramma van de Basis. De BNMO heeft een samenwerkingsovereenkomst met de Basis waarin jaarlijks afspraken worden gemaakt over de uitvoering van het dienstenpakket voor de BNMO en hieraan verwante groepen. De BNMO biedt elk jaar een keuze uit het programma-aanbod dat de Basis met de BNMO overeenkomt. Verder werkt de BNMO nauw samen met de AFMP/FNV, onder meer via een gezamenlijk sociaal- juridisch

adviesbureau, en heeft de bond overleg met alle instellingen die zorg bieden aan ex-militairen met een aandoening, lichamelijk en/of geestelijk, of die daar beleid voor maken. Voorts werkt de BNMO aan het oprichten van de Stichting Maatschappelijke Ondersteuning Geüniformeerden (STIMOG) die een koepel gaat vormen voor de BNMO en verwante organisaties die zich inzetten voor beroepsgroepen als politie en brandweer.

BNMO
Willem van Lanschotlaan 1,
3941 XV Doorn
Postbus 125, 3940 AC Doorn
tel: 0343-474110, fax: 0343-474114
e-mail: as@bnmo.nl,
website: www.bnmo.nl

5.2 STICHTING VETERANEN PLATFORM (VP)

Sinds 1989 bestaat het Veteranen Platform (VP) als overkoepelend samenwerkingsverband van diverse Nederlandse veteranenorganisaties. Als koepelorganisatie vertegenwoordigt het VP de belangen van de Nederlandse veteranen van alle krijgsmachtdelen en van alle strijdtonelen en vredesoperaties. Door de jaren heen heeft het VP door overleg met onder meer het ministerie van Defensie bijgedragen aan het tot stand komen en het verder ontwikkelen van het veteranenbeleid, waarbinnen naast erkenning en waardering, de (na)zorg voor veteranen centraal staat. Er zijn momenteel 44 organisaties lid.

Stichting Veteranen Platform
Ametisthorst 20, 2592 HN Den Haag
tel: 070-3155138, fax: 070-3837722
e-mail: info@veteranenplatform.nl,
website: www.veteranenplatform.nl
Het Veteranen Platform verhuist per 1 januari 2014 naar Doorn en vestigt zich dan in het nieuwe gebouw van de Basis.

5.3 SECRETARIATEN VAN BIJ HET VP AANGESLOTEN ORGANISATIES

AFMP/FNV Algemene Federatie Militair Personeel
Postbus 157, 3440 AD Woerden
tel: 0348-487050, fax: 0348-707411
e-mail: info@afmp.nl,
website: www.afmp.nl

Algemene Vereniging van Oud- en actief dienend personeel van de Koninklijke Marine (AVOM)
Postbus 10024, 1301 AA Almere
tel: 06-50424223
e-mail: secretaris@avom.nl,
website: www.avom.nl

Artillerie Veteranen Associatie (AVA)
Postbus 1000, 8084 ZX 't Harde

e-mail: info@artillerieveteranen.nl,
website: www.artillerieveteranen.nl

Bond van Nederlandse Militaire Oorlogs- en Dienstslachtoffers (BNMO)
Postbus 125, 3940 AC Doorn
tel: 0343-474110, fax: 0343-474114
e-mail: info@bnmo.nl,
website: www.bnmo.nl

Bond van Oud-Stoottroepers en Stoottroepers (BOSS)
Ganzerik 8, 8255 KD Swifterbant
tel/fax: 0321-320436
e-mail: sec@stoottroepers.nl,
website: www.stoottroepers.nl

Bond van Wapenbroeders
Postbus 93, 3940 AB Doorn
tel: 0343-413718, e-mail:
bondvanwapenbroeders@gmail.com,
website: www.bondvanwapenbroeders.nl

Commandostichting/Vereniging Veteranen KCT
Postbus 5011, 4700 KA Roosendaal
tel: 0165-358022, e-mail:
vz-veteranen@korpscommandotroepen.nl,
website: www.korpscommandotroepen.nl

Contact Oud Mariniers (COM)
Sont 18, 9514 ED Gasselternijveen
tel: 0599-512803
e-mail: secretarisdbcom@online.nl,
website: www.contactoudmariniers.com

Federatie van Verenigingen van Indië Militairen (FIM)
Krimweg 4A, 7351 AX Hoenderloo
tel: 055-3781404
e-mail: cverbaan@hetnet.nl, website:
www.federatieindiemilitairen.nl

JWF-vereniging
Postbus 10100, 8330 KA Steenwijk
tel: 0521-347210
e-mail: info@jwfvereniging.nl,
website: jwfvereniging.nl

Koninklijke Vereniging van Eervol ontslagen Officieren van de Nederlandse Krijgsmacht (KVEO)
Segbroeklaan 104, 2565 DN Den Haag
tel: 070-3617901, fax: 070-3925701
e-mail: secretariskveo@gmail.com,
website: www.kveo.nl

Koninklijke Vereniging van Marine Officieren (KVMO)
Wassenaarseweg 2B, 2596 CH Den Haag
tel: 070-3839504
e-mail: info@kvmo.nl,
website: www.kvmo.nl

Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reserve Officieren (KVNRO)
Rozemarijnstraat 9,
4451 TP Heinkenszand
e-mail: secretaris@kvnro.nl,
website: www.kvnro.nl

Landelijke Vereniging Veteranen Geneeskundige Dienst (LVVGNKD)
Bazuindreef 22, 3845 DB Harderwijk
tel: 06-22448744
e-mail: info@lvvgnkd.nl,
website: www.lvvgnkd.nl

Nederlandse Officieren Vereniging (NOV)
Wassenaarseweg 2, 2596 CH Den Haag
tel: 070-3839504, e-mail:
info@nederlandseofficierenvereniging.nl,
website:
www.nederlandseofficierenvereniging.nl

Nederlandse UNIFIL Vereniging (NUV)
Irenestraat 9, 4811 SB Breda
tel: 06-53356742
e-mail: secretaris@unifilvereniging.nl,
website: www.unifilvereniging.nl

Netherlands Ex-Servicemen & Women's Association in Australia (NESWA)
9 Tarra Crescent, Dee Why NSW 2099, Australia
tel: 061-2-99717715
e-mail: avangrieken@ozemail.com.au,
website (archief):
http://nla.gov.au/nla.arc-35312

Politie Veteranen Platform (PVP)
secretariaat Hoofdbureau van politie,
Postbus 264, 2501 CG Den Haag
e-mail: info@politieveteranen.nl

Stichting Benteng
De Schild 23, 5481 NA Schijndel
tel: 073-5477631
e-mail: secretaris@benteng.nl,
website: www.benteng.nl

Stichting Federatie van Organisaties van Veteranen en Oud-Gedienden van de Militaire Luchtvaart (MILu)
Ravenweg 145, 7331 LC Apeldoorn
tel: 055-5413422
e-mail: a.bekkers21@upcmail.com

Stichting Koopvaardijpersoneel 1940-1945
Meeuwensingel 114, 3121 XN Schiedam
tel: 010-2470570
e-mail: marja.tromp@planet.nl

Stichting Marechaussee Contact
Postbus 125, 7590 AC Denekamp
tel: 0049-5941999099, e-mail:
alg.secretaris@marechausseecontact.nl,
website: www.marechausseecontact.nl

Stichting Regiment Verbindingstroepen
Postbus 3003, 3800 DA Amersfoort
tel: 033-4215616
e-mail: sc.stindt@mindef.nl,
website: www.verbindingsdienst.nl

Stichting Reservisten Veteranen Nederland
Postbus 4635, 4803 EP Breda
tel: 06-53719668
e-mail: fjmdirks@veteranen.nl

Stichting Veteranen 5-5 Regiment Infanterie
Van Essenstraat 89, 7203 DK Zutphen
tel: 0575-519424
e-mail: jansenv@veteranen.nl,
website: www.5-5-ri.mysites.nl

Unie van Nederlandse Veteranen (UNV)
Van Hobokenhaven 63,
2993 HH Barendrecht
tel: 0180-611612, e-mail:
secretarisunvkovom@gmail.com,
website: http://
unienederlandseveteranen.webs.com/

Vakbond voor Burger en Militair defensiepersoneel (VBM)
Ametisthorst 20, 2592 HN Den Haag
tel: 070-3155111, fax: 070-3837000
e-mail secretariaat: eo@mijnvbm.nl,
website: www.vbm.info

Vereniging Dragers Militaire Dapperheidsonderscheidingen (VDMD)
Paterslaan 6A, 5701 NZ Helmond
tel: 0492-528454 of 06-44706684,
fax: 010-4510582
e-mail: wfj.elgers@veteranen.nl

Vereniging Huzaren van Boreel (VHvB)
Postbus 3003, 3800 DA Amersfoort
tel: 06-21558111, e-mail:
secretaris-vhvb@huzarenvanboreel.nl,
website: www.huzarenvanboreel.nl

Vereniging Jonge Veteranen (VJV)
Graaf Ferdinandlaan 12,
3434 SP Nieuwegein
tel: 06-28486030
e-mail: secretaris@jongeveteranen.com,
website: www.jongeveteranen.com

Vereniging Nieuw-Guinea Militairen 1945-1962 (VNNGM)
Maasbandijk 11, 5331 KB Kerkdriel
tel: 0418-633475
e-mail: info@vnngm.nl,
website: www.vnngm.nl

Vereniging Oud-Leden 1 (NL) UN Signal Battalion
Helmteken 1, 5406 DK Uden
tel: 06-27053634
e-mail: secretarissignalbn@gmail.com,
website: www.signalbn.nl

Vereniging van Ex- en Actief dienende vrouwelijke militairen der Koninklijke Marine (Ex-act KM)
Goudsbloemstraat 28,
1782 AW Den Helder
e-mail: secretaris@ex-actkm.nl,
website: www.marva.nl of
www.ex-actkm.nl

Vereniging van Oud-Korea Strijders (VOKS)
Koninginnelaan 196, 7315 ED Apeldoorn
tel: 055-5212252
e-mail: voks@kpnmail.nl,
website: www.voxvoks.nl

Vereniging van Oud-Militairen Indiëgangers (VOMI)
Van Hobokenhaven 63,
2993 HH Barendrecht
tel: 0180-611612
e-mail: k.orsel@kpnplanet.nl,
website: www.vomi-nederland.nl

Vereniging van Oud-Pontonniers en Torpedisten (VOPET)
Penant 25, 1834 TK Sint Pancras
tel: 072-5614071
e-mail: haandenj@tiscali.nl,
website: www.vopet.nl

Vereniging Veteranen Garderegiment Fuseliers Prinses Irene (VVGFPI)
Laan van Everswaard 47,
4617 LH Bergen op Zoom
tel: 0164-248831
e-mail: vvvgfpi@home.nl,
website: vvvgfpi.nl

Vereniging van OVW'ers Engeland/ Schotland 1940-1946
Hoge Rijndijk 102, 2415 AG Nieuwerbrug
tel: 06-12211190
e-mail: familievanvliet@planet.nl

Vereniging van Vrouwelijke Militairen Koninklijke Landmacht (VVMKL)
Tormentil 46, 2631 DD Nootdorp
tel: 015-3107661
e-mail: wies.lerutte@gmail.com

Vereniging Veteranen en Oud Militairen Korps Militaire Administratie (VVO-MA)
Postbus 109, 3769 ZJ Soesterberg
e-mail: vvo-ma@hotmail.com

Vereniging Veteranen Grenadiers en Jagers (VVGJ)
Postbus 9208, 6800 HK Arnhem
tel: 06-34707263, e-mail:
vvgj@garderegimentgrenadiersenjagers.nl,
website:
www.garderegimentgrenadiersenjagers.nl

Vereniging Veteranen van het Regiment Bevoorrading en Transport (VVRBT)
Postbus 109, 3769 ZJ Soesterberg
tel: 06-29547236
e-mail: secretaris@veteranenbent.nl,
website: www.veteranencontact.nl

Vereniging Veteranen van het Regiment Technische Troepen (VVRTT)
Brinksestraat 13, 6842 AN Arnhem
tel: 026-3811606
e-mail: secretarisvvrtt@live.nl, website:
www.veteranen-technischedienst-rtt.nl

Veteranen Regiment Genietroepen (VRG)
Postbus 10151, 5260 GC Vught
tel: 073-6882360, e-mail:
veteraneninfo@regimentgenietroepen.nl,
website: www.regimentgenietroepen.nl

Veteranen Regiment Limburgse Jagers
Wervelstraat 32, 5961 VC Horst a/d Maas
tel: 077-3981854
e-mail: c.vdploeg@kpnmail.nl,
website: www.limburgsejagers.nl

5.4 MILITAIRE VAKBONDEN EN BELANGENVERENIGINGEN

ACOM Algemene Christelijke Organisatie Militairen
Postbus 290, 3830 AG Leusden
tel: 033-4953020, fax: 033-4953005
e-mail: info@acom.nl,
website: www.acom.nl

AFMP/FNV Algemene Federatie Militair Personeel
Postbus 157, 3440 AD Woerden
tel: 0348-487050, fax: 0348-707411
e-mail: info@afmp.nl,
website: www.afmp.nl

AVRM Algemene Vereniging van Reserve Militairen
p/a staf KMar District Zuid
Hervenplein 1, 5232 JE 's-Hertogenbosch
website: www.avrm.nl

BBTV Vakbond voor jonge beroepsmilitairen
Postbus 93037, 2509 AA Den Haag
tel: 070-3155111, fax: 070-3837000
e-mail: bbtv@mijnvbm.nl,
website: www.bbtv.nl

FNV Veteranen
Postbus 157, 3440 AD Woerden
tel: 0348-487050, fax: 0348-707411
e-mail: veteranen@afmp.nl,
website: www.fnv-veteranen.nl

FVNO | MHB Federatie van Nederlandse Officieren en middelbaar en hoger burgerpersoneel bij Defensie
Wassenaarseweg 2, 2596 CH Den Haag
tel: 070-3839504, fax: 070-3835911
e-mail: info@fvno.nl,
website: www.fvno.nl

KOVOM Koude Oorlog Veteranen en Oud-Militairen
Van Hobokenhaven 63,
2993 HH Barendrecht
e-mail: secretarisunvkovom@gmail.com

KVMO Koninklijke Vereniging van Marine Officieren
Wassenaarseweg 2B,
2596 CH Den Haag
tel: 070-3839504
e-mail: info@kvmo.nl,
website: www.kvmo.nl

KVNRO Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reserve Officieren
Wassenaarseweg 2A,
2596 CH Den Haag
tel: 070-3162940, fax: 070-3824778
e-mail: secretaris@kvnro.nl,
website: www.kvnro.nl

MARVER/FNV Marechauseevereniging
Postbus 157, 3440 AD Woerden
tel: 0348-487054, fax: 0348-707411
e-mail: infodesk@marechausseevereniging.nl, website: www.marechausseevereniging.nl

Nederlandse Officieren Vereniging (NOV)
Wassenaarseweg 2, 2596 CH Den Haag
tel: 070-3839504, e-mail: info@nederlandseofficierenvereniging.nl, website: www.nederlandseofficierenvereniging.nl

ODB Onafhankelijke Defensiebond
Postbus 1055, 1780 EB Den Helder
website: www.defensiebond.nl

Stichting Erfgoed VVDM
Postbus 85746, 2508 CK Den Haag

Vakbond voor Burger en Militair defensiepersoneel (VBM)
Ametisthorst 20, 2592 HN Den Haag
tel: 070-3155111, fax: 070-3837000
e-mail secretariaat: eo@mijnvbm.nl, website: www.vbm.info

5.5 OVERIGE VETERANEN-ORGANISATIES

Blue Helmets Motor Group
e-mail: motorgroup@veteranen.nl
website: www.blue-helmets.nl

Bond van oud-strijders Nederlands-Indië en Nieuw-Guinea
Secretariaat: p/a Groenewoud 3, 5751 CR Deurne
tel: 0493-313931

De Gewonde Soldaat
e-mail: secretaris@degewondesoldaat.nl
website: www.degewondesoldaat.nl

Dutch Military Veterans (DMV)
e-mail: dmv@veteranen.nl
website: www.dmv.veteranen.nl

Dutch Veterans Bikers Association
Hondsdraf 51, 8255 KC Swifterbant
tel: 06-55938709
e-mail: chief-dvba@hotmail.nl
website: www.dvba.veteranen.nl

Harley-Davidson Club Dutch Forces
e-mail: info@hdcdf.nl
website: www.hdcdf.nl

Stichting Nederlandse Veteranen Motorrijders
website: www.veteranenmotorrijders.nl

Stichting Veteranen Hoorn, Blokker en Zwaag
Postbus 2220, 1620 EE Hoorn
e-mail: veteranenhoorn@veteranen.nl
website: www.veteranenhoorn.nl

Vereniging KLu Veteranen Nederlands Nieuw-Guinea 1958-1962
Lissendijk 25, 2158 LT Buitenkaag

tel: 0252 545735
e-mail: fransvanstein@veteranen.nl
website: www.kluvetnng58-62.nl

Vereniging Nederlandse Veteranen en Oud-Militairen Costa Blanca (Spanje)
tel: 0034 966866424/6
e-mail: max@mailtoko.com

Vereniging van Oud Strijders van de Koninklijke Nederlandse Brigade 'Prinses Irene' (VOS KNBPI)
Noordsingel 23, 4611 SB Bergen op Zoom
website: www.fuseliers.net

Vereniging van Oud Strijders van de Indië-bataljons van het Garderegiment Prinses Irene (VOS GRPI)
Nic. Beetsstraat 29, 6901 LW Zevenaar
website: www.fuseliers.net

Vereniging Veteranen Regiment van Heutsz
e-mail: voorzitter@vvrvh.nl
website: www.vvrvh.nl

Vereniging Veteranen en Postactieven Regiment Verbindingstroepen (VVPRV)
Majoor Landzaatweg 14, 3991 AV Rhenen
website: www.vvprv.nl

Veteranen Vereniging van Flakkee
Nieuwstraat 59, 3255 AR Oude-Tonge
tel: 0187-641667
e-mail: janijpelaar@planet.nl
website: www.flakkeeseveteranen.nl

Veteranen Vereniging Curaçao
Sint Lawrenceweg 58, Curaçao, Dutch Caribbean
website: www.veteranencuracao.net

Veterans MC Netherlands
p/a Hertraksestraat 22,
5435 XM St. Agatha
tel: 06-46036076, 040-2666193 of 06-57866193
e-mail: hjm.donck@mindef.nl
website: www.veteransmc.nl

Vereniging van Vredesmissieveteranen Koninklijke Luchtmacht (VMVKLU)
Sweelinck 46, 5831 KS Boxmeer
tel: 0485-521496
e-mail: secretariaat.vmvklu@gmail.com
website:
www.vredesmissieveteranenklu.nl

Wounded Warriors Netherlands
Kometensingel 150, 1033 BZ Amsterdam
website: www.woundedwarriors.nl

Het overzicht van overige veteranenorganisaties in deze paragraaf is niet uitputtend. Het Veteraneninstituut staat open voor suggesties voor aanvullingen. Reünieverbanden – waarvan er enkele honderden bestaan – worden in dit overzicht overigens niet opgenomen. Met vragen over reünieverbanden kunt u bij het Veteraneninstituut terecht.

6 Ministerie van Defensie

6.1 WIE MAAKT HET BELEID?

De minister van Defensie, Jeanine Hennis-Plasschaert (foto), is eindverantwoordelijk voor de ontwikkeling en uitvoering van het veteranenbeleid.

Ministerie van Defensie

De Hoofd Directie Personeel (HDP) van het ministerie van Defensie is belast met de verdere ontwikkeling van het veteranenbeleid. In de loop van 2013 valt de uitvoering van het veteranenbeleid binnen het domein van de Divisie Personeel & Organisatie Defensie (DPOD) van het Commando Diensten Centra (CDC). Hierbinnen opereert dan het Uitvoeringsbedrijf Veteranen, Reservisten en Decoraties (UB VRD) dat onder meer toezicht houdt op de uitvoe-

ring van het veteranenbeleid en dat de externe instanties aanstuurt die gaan over de immateriële zorg voor veteranen.

Bij vragen over het veteranenbeleid kan het beste contact opgenomen worden met het Veteraneninstituut. Mocht het Veteraneninstituut de vraag niet kunnen beantwoorden of hiertoe niet in de positie zijn, dan wordt deze doorgeleid naar het ministerie van Defensie of het UB VRD.

6.2 PUBLIEKSVOORLICHTING

Het Defensie Voorlichtingscentrum is sinds 24 december 2008 gesloten wat betreft de inloopfunctie en de verkoop van Defensieartikelen. De afdeling Publieksvoorlichting is ondergebracht bij Informatie Rijksoverheid.

Publieksvoorlichting
tel: 1400 (lokaal tarief), bereikbaar op werkdagen 08.00-20.00 uur
e-mail: via contactformulier op www.rijksoverheid.nl/contact/contactformulier

Veel informatie over Defensie en veteranen is te vinden op de website van Defensie: www.defensie.nl/onderwerpen/personeel/veteranen

6.3 VETERANEN REGISTRATIE SYSTEEM (VRS)

Om veteranen beter te kunnen bereiken en hen ook actief te kunnen informeren over de beschikbare (zorg)voorzieningen en specifiek voor veteranen bestemde faciliteiten en activiteiten beschikt het ministerie van Defensie over een Veteranen Registratie Systeem (VRS). In dit systeem worden sinds 2007 alle bij Defensie bekende veteranen (vanaf de Tweede Wereldoorlog tot heden) opgenomen met hun persoons- en uitzendgegevens.

Om de gegevens in het VRS actueel te houden, is het systeem gekoppeld aan de Gemeentelijke Basisadministratie. Mutaties zoals adreswijzigingen en meldingen van overlijden hoeven hierdoor niet meer te worden doorgegeven. De uitzondering hierop vormen veteranen die naar of in het buitenland verhuizen. Zij dienen deze mutaties nog wel bekend te (laten) stellen bij het Veteraneninstituut.

Verstrekking van gegevens uit het VRS zal slechts plaatsvinden aan instanties die leiding geven aan of belast zijn met de uitvoering van het veteranenbeleid, zoals het Veteraneninstituut. Een deel van

de in het VRS opgenomen gegevens gebruikt het Veteraneninstituut voor zijn dagelijkse taakuitoefening. Op verzoek van bijvoorbeeld gemeentebesturen die lokaal activiteiten voor veteranen organiseren, kan het Veteraneninstituut namens het ministerie bemiddelen in het verstrekken van gegevens aan de lokale overheden. Daarbij wordt gehandeld volgens de Wet Bescherming Persoonsgegevens en de Regeling Veteranenregistratie Defensie.

6.4 INSPECTEUR-GENERAAL DER KRIJGSMACHT/ INSPECTEUR DER VETERANEN

Om in ruime mate en op passende wijze zijn belangstelling bij speciale aangelegenheden met betrekking tot veteranen te kunnen laten blijken, heeft de minister van Defensie twintig jaar geleden een speciale vertegenwoordiger aangesteld: de Inspecteur der Veteranen. Naast het bijwonen en uitvoeren van ceremoniële activiteiten richt het werk van de Inspecteur der Veteranen zich met name op de (na)zorg en de maatschappelijke erkenning van en waardering voor veteranen, hun thuisfront en nabestaanden. Deze functie wordt vervuld door de Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht (IGK). Indien zich problemen voordoen waardoor het welzijn of de rechtspositie van een (ex-)medewerker van Defensie in het geding raakt, kan hij of zij, maar ook zijn of haar thuisfront, met de IGK contact opnemen. Daar wordt naar het verhaal geluisterd en zo nodig geprobeerd conflictpartijen tot elkaar te brengen om zo tot een oplossing te komen. De IGK wordt in zijn werk bijgestaan door een staf van officieren, afkomstig van alle krijgsmachtdelen.

Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht/ Inspecteur der Veteranen
De Zwaluwenberg, Utrechtseweg 225,
1213 TR Hilversum
tel: 035-5776633
e-mail: igk@mindef.nl,
website: www.defensie.nl/igk

6.5 KLACHTENFUNCTIONARIS VOOR VETERANEN EN DIENSTSLACHTOFFERS

De instellingen van het Landelijk Zorgsysteem Veteranen (LZV), het LZV zelf, het ABP, het Veteraneninstituut en de zorginstellingen van Defensie hebben eigen klachtenregelingen en klachtenfunctionarissen waar veteranen en dienstslachtoffers die een klacht hebben over de zorg of dienstverlening terechtkunnen. Daarnaast

heeft Defensie een aparte klachtenfunctionaris voor veteranen en dienstslachtoffers ingesteld. Deze functionaris behandelt zelf dus geen klachten, maar is bedoeld voor klagers die niet weten waar zij het beste met hun klacht terechtkunnen of behoefte hebben aan informatie en/of advies.

De klachtenfunctionaris geeft informatie en advies over de verschillende klachtenregelingen van de eerder genoemde instellingen en verwijst de klager indien gewenst door naar de juiste instelling. Daarnaast bewaakt de functionaris de afwikkeling van klachten en kan een bemiddelende rol spelen tussen de klager en de hulpverlenende instanties. Informatie uit de contacten met de klachtenfunctionaris wordt uiteraard vertrouwelijk behandeld. Ten behoeve van een jaarrapportage wordt de informatie uit de contacten geanonimiseerd geregistreerd. Deze registratie is ook bedoeld om de kwaliteit van de dienstverlening aan veteranen en dienstslachtoffers waar nodig te verbeteren.

De klachtenfunctionaris voor veteranen en dienstslachtoffers is te bereiken van ma t/m vr 08.00-12.00 uur via het Servicecentrum DC HR, tel: 0800-2255733 (optie 3, daarna optie 5) of via het e-mailadres: klachtenveteranen@mindef.nl

Met het invoeren van de Veteranenwet wordt er bij de Nationale ombudsman een aparte ombudsman voor veteranen ingesteld.

6.6 AFDELING SEMI-STATISCHE ARCHIEFDIENSTEN (VOORHEEN BRIOP)

De afdeling Semi-Statische Archiefdiensten beheert dossiers van militairen en burgers die niet meer in actieve dienst zijn. Een belangrijke taak van deze afdeling is het verstrekken van informatie voor rechtspositionele vraagstukken, zoals een juiste pensioendatum of een exacte dag van een ambtsjubileum. De afdeling beschikt onder meer over de bekende ‘staat van dienst’ en de stamboekgegevens van oud-militairen. De Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP) stelt regels ten aanzien van het verstrekken van persoonsgebonden gegevens. De WBP is ook van toepassing op het verstrekken van gegevens uit personeelsdossiers.

Afdeling Semi-Statische Archiefdiensten
Ministerie van Defensie
t.a.v. DMO / IVENT / DCDI / SSA
Kosterbeemden 45, 6461 EA Kerkrade
Postbus 7000, 6460 NC Kerkrade
tel: 045-5469647
website: www.defensie.nl/dmo/ivent/defensiearchief/persoonsarchief

6.7 KLEDING EN PERSOONLIJKE UITRUSTING BEDRIJF (KPU-BEDRIJF)

Postactieven of gewezen militairen kunnen kleding bij het Kleding en Persoonlijke Uitrusting (KPU)-bedrijf kopen als ze minstens 15 jaar beroeps- of reservemilitair zijn geweest. Dit kooprecht geldt alleen voor onderdelen van het uniform dat als laatste voor het eervol ontslag is gedragen. Bij aanmelding moet u een kopie meesturen van bewijsstukken waaruit blijkt dat u minstens 15 jaar tot het beroeps- of reservepersoneel heeft behoord. Na deze registratie dient de betrokkene zelf zijn adresgegevens actueel te houden, omdat het KPU-bedrijf geen toegang heeft tot het peoplesoft- en het Veteranen Registratie Systeem. Veteranen hebben daarnaast kooprecht op het zogeheten veteranenpakket. Hiervoor kunt u terecht bij een van de veteranenverenigingen, verenigd in het Veteranen Platform. Het KPU-bedrijf is geopend van maandag t/m vrijdag van 08.00 tot 12.00 uur.

KPU-bedrijf
Het Zeisterspoor 10,
3769 AP Soesterberg
tel: 0800-2358400, 0031-334228728
(vanuit het buitenland)

6.8 HANDLEIDING NABESTAANDEN

De Handleiding Nabestaanden is een wegwijzer in zaken die op nabestaanden afkomen na een sterfgeval. De handleiding kan worden aangevraagd bij de staf of regiokantoren van het Dienstencentrum Bedrijfsmaatschappelijk werk (voor adressen zie 4.2) of worden gedownload via de internetsite www.defensie.nl/cdc.
Ga vervolgens naar Personeelsondersteuning, Bedrijfsmaatschappelijk werk en tot slot naar Nabestaanden.

7 Pensioenen, uitkeringen en voorzieningen

7.1 ALGEMEEN

In dit hoofdstuk worden regelingen genoemd die voor veteranen van belang kan zijn. Het gaat daarbij met name om die regelingen op grond waarvan zij eventuele rechten kunnen ontlenen en dat zijn:

Voor de pensioenen:

- Het Pensioenreglement van de Stichting Pensioenfonds ABP (Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds), voor wat betreft de pensioenrechten van de veteraan zelf.
- Het Pensioenreglement van de Stichting Pensioenfonds ABP voor wat betreft pensioenrechten van de nabestaanden van een veteraan.
- Het Besluit aanvullende arbeidsongeschiktheids- en invaliditeitsvoorzieningen militairen voor de veteraan die al of niet tengevolge van de uitoefening van de militaire dienst arbeidsongeschikt dan wel invalide is geworden, tot het moment dat hij 65 jaar is geworden.
- Het Besluit bijzondere militaire pensioenen. Dit is voor de invalide militair van 65 jaar en ouder en de nabestaanden, mits de invaliditeit en het overlijden (bij een beroepsmilitair) te wijten is aan de uitoefening van de militaire dienst.

Voor wat betreft een steeds kleiner wordende groep veteranen:

- De wetgeving voor oorlogsgetroffenen en vervolgingsslachtoffers.
- De pensioenwetgeving voor hen die alleen bij het KNIL hebben gediend.

Bij de korte behandeling van elk onderwerp is aangegeven waar een aanvraag kan worden ingediend c.q. uitgebreidere informatie kan worden verkregen. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een korte beschrijving van de recente ‘Regeling Ereschuld’.

7.2 PENSIOENEN VOOR BEROEPSMILITAIREN MET DOORLOPEND DIENSTVERBAND

Tot 1 juni 2001 waren de militaire pensioenen voor de militair/veteraan of hun nabestaanden in eigen militaire wetgeving verankerd. Voor de 'normale' ouderdomspensioenen en nabestaandenpensioenen is dit niet meer het geval. Deze militaire ouderdoms- en nabestaandenpensioenen vallen nu rechtstreeks onder het ABP en zijn in het ABP-Pensioenreglement geregeld. De 'normale' ouderdoms- en nabestaandenpensioenen zijn daarbij op gelijke wijze geregeld als de vergelijkbare aanspraken voor het overige overheidspersoneel. Een belangrijke uitzondering is wél dat voor het niet-militaire overheidspersoneel sinds 1 januari 2004 een middelloonregeling geldt, terwijl de aanspraken van militairen op een gemitigeerd eindloonstelsel gebaseerd blijven.

In dit kader is het ook van belang dat de FPU-regeling (Flexibel Pensioen en Uittreden), zoals die voor het burgerlijk overheidspersoneel geldt, niet op de militair van toepassing is. Die heeft als beroepsmilitair met doorlopend dienstverband bij leeftijdsontslag recht op een uitkering ingevolge de Uitkeringswet Gewezen Militairen (UGM). Die uitkering wordt op 65-jarige leeftijd beëindigd. Aansluitend gaat het ouderdomspensioen in. In feite komt dit neer op een opbouw van 1.75% per dienstjaar (tijdens UGM-periode geldt halve opbouw) en wordt het verder berekend naar het salaris over het voorgaande jaar, waarvan eerst de 'franchise' wordt afgetrokken. Die franchise is het bedrag waarover geen pensioenpremie wordt betaald en heeft, nu nog, een koppeling met de AOW. Men krijgt over de franchise dus geen ouderdomspensioen. Daarvoor in de plaats wordt de AOW verstrekt.

Er blijft een uitzondering bestaan voor diegenen die een invaliditeits- of arbeidsongeschiktheidspensioen krijgen en voor hen die een met een overlijden in relatie tot de dienst betrekking hebbende nabestaandenpensioen ontvangen. Daarvoor bestaan nog steeds specifieke Defensieregelingen. Daar wordt later in dit hoofdstuk op teruggekomen.

ABP Pensioenen, Businessunit
Service Pensioengerechtigden
Postbus 4804, 6401 JL Heerlen
tel: 045-5798176

7.3 PENSIOENEN VOOR BEROEPSMILITAIREN MET KORTDUREND DIENSTVERBAND

Voor de beroepsmilitair met een kortdurend dienstverband geldt dat hij/zij ook pensioen opbouwt bij het ABP. Voor hem/haar bestaan twee mogelijkheden met betrekking tot dat pensioen:

- Hij/zij kan bij dienstverlating dat opgebouwde pensioen bij het ABP laten staan tot hij/zij recht krijgt op dat ouderdomspensioen (65-jarige leeftijd) en heeft dan vaak te maken met een zogenoemde pensioenbreuk.
- Hij/zij kan de bij dienstverlating opgebouwde pensioenrechten laten overnemen door het pensioenfonds van zijn/haar nieuwe werkgever (waarde-overdracht door het ABP en waarde-overname door het nieuwe pensioenfonds). Er ontstaat dan in principe geen pensioenbreuk.

7.4 WAARDEOVERNAME EN -OVERDRACHT VAN PENSIOENEN

De procedure voor de waarde-overname/waardeoverdracht is geregeld in het Pensioenreglement van de Stichting Pensioenfonds ABP en komt in het kort neer op het volgende:

- Binnen twee maanden nadat hij/zij is opgenomen in het nieuwe pensioenfonds (dus direct na het aanvaarden van de nieuwe baan), vraagt de gewezen militair aan dat nieuwe fonds (dus niet aan de werkgever) om het bij het ABP opgebouwde pensioen over te nemen van het ABP.
- Door het nieuwe pensioenfonds wordt een opgave van de over te dragen pensioenrechten aan het ABP gevraagd.
- De betrokkene krijgt daarna zo spoedig mogelijk bericht van zijn/haar nieuwe pensioenfonds hoeveel de waarde van de ABP-aanspraak bij het nieuwe fonds is (offerte).
- De betrokkene moet dan binnen twee maanden aan het nieuwe pensioenfonds berichten of hij/zij akkoord gaat met de waarde-overname door het nieuwe fonds. Voor alle duidelijkheid zij nog vermeld dat na waardeover-dracht door het oude pensioen-fonds er geen aanspraken meer op dat oude fonds bestaan.

De hierboven beschreven mogelijkheid bestaat uiteraard ook voor de beroepsmilitair met een doorlopend dienstverband, die voortijdig de militaire dienst verlaat. De procedure is gelijk.

ABP Pensioenen
Postbus 4806, 6401 JL Heerlen
klantenservice tel: 045-5796070

7.5 WIA EN MILITAIR INVALIDITEITSPENSIOEN (MIP)

Per 1 januari 2006 is de Wet op de Arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO) vervangen door de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen (WIA). Naast de WAO tot 2006 en de WIA thans bestaan voor de gewezen militair aanvullende bovenwettelijke regelingen op grond van het Besluit aanvullende arbeidsongeschiktheids- en invaliditeitsvoorzieningen militairen (zoals het arbeidsongeschiktheidspensioen en het invaliditeitspensioen) en de Suppletieregeling gedeeltelijk arbeidsongeschikten sector defensie. Op deze laatste uitkering worden andere inkomsten uit arbeid gekort.

In de Pensioenkamer hebben de sociale partners in december 2005 afspraken gemaakt over een voorlopige uitvoering van de bovenwettelijke regelingen naast de WIA. Gekozen is voor een uitkomst die materieel gelijk is aan die van het WAO/MIP-regime. Deze afspraken zijn per 1 juli 2006 voor het burgeroverheidspersoneel definitief gemaakt. Defensie heeft eind 2006 bepaald hoe de in de Pensioenkamer voor het overheidspersoneel gemaakte afspraken doorwerken naar de gewezen militairen die “in en door de dienst” invalide zijn geworden.

Naar verwachting zullen deze afspraken per 1 januari 2014 worden gerealiseerd via een wijziging van het Besluit aanvullende arbeidsongeschiktheids- en invaliditeitsvoorzieningen militairen.

Zodra de militair die ‘in en door de dienst’ invalide is geworden de leeftijd van 65 jaar heeft bereikt, krijgt hij/zij het pensioen op grond van het Besluit bijzondere militaire pensioenen.

Voor wat betreft toename van de klachten geldt dat de betrokkene bij het serviceteam, dat bij ABP is belast met de uitvoering van de pensioenen, een aanvraag voor een herkeuring kan indienen, teneinde een hoger pensioen te krijgen. Voor wat betreft diegenen die al voor 1966 zijn ontslagen geldt dat zij ook na hun 65e jaar voor een dergelijke herkeuring en dus verhoging in aanmerking kunnen komen. Voor diegenen die na 1 januari 1966 zijn ontslagen en een dergelijk pensioen hebben

ontvangen geldt dat de eventuele verhoging/herkeuring slechts tot de leeftijd van 65 jaar kan worden aangevraagd.

Voor de gewezen militair die is afgekeurd zonder dat er verband bestaat tussen zijn aandoening en de militaire dienst geldt dat zijn arbeidsongeschiktheidspensioen op zijn 65e jaar wordt beëindigd. Hierop aansluitend gaat het ouderdomspensioen in op basis van het ABP Pensioenreglement. De hoogte hiervan is mede afhankelijk van de tijd gedurende welke arbeidsongeschiktheidspensioen is ontvangen en van het daarbij vastgestelde percentage arbeidsongeschiktheid.

Uitvoering Werknemers Verzekeringen (UWV)
Postbus 4949, 6401 JS Heerlen
tel: 0900-9294

ABP Pensioenen, Businessunit Bijzondere Regelingen Defensie
Serviceteam Invaliditeitspensioenen
Postbus 4490, 6401 CZ Heerlen
tel: 045-5798191

7.6 VOORZIENINGENREGELING VOOR MILITAIRE OORLOGS- EN DIENSTSLACHTOFFERS

De geïnvalideerde militair met een dienstverbandaandoening kan in aanmerking komen voor een voorziening ter verbetering van zijn leefomstandigheden. Hij/zij kan dan in aanmerking worden gebracht voor een voorziening op grond van de Voorzieningenregeling voor militaire oorlogs- en dienstslachtoffers. Uiteraard moet de eventuele aangevraagde voorziening verband houden met de invaliditeit met dienstverband. De militair die een dienstverbandaandoening heeft op grond waarvan hij wel arbeidsongeschikt is maar niet invalide, valt niet onder deze regeling.

De aanvraag voor een dergelijke voorziening dient ook bij de Business-unit Bijzondere Regelingen Defensie van het ABP te worden gedaan. De Voorziening op grond van genoemde regeling is een ‘plus’ op voor alle Nederlanders geldende regelingen voor voorzieningen, zoals die door de gemeenten worden uitgevoerd.

ABP Pensioenen, Businessunit Bijzondere Regelingen Defensie
serviceteam Voorzieningen
Postbus 4490, 6401 CZ Heerlen
tel: 045-5798193

7.7 BIJZONDERE WETGEVING OORLOGSGETROFFENEN, VERVOLGINGSSLACHTOFFERS EN KNIL-PENSIOENEN

Deze wetten en de daaruit voortkomende uitkeringen zijn al geruime tijd geleden toegekend aan de rechthebbenden. Het gaat immers om Wetgeving voor Oorlogsgetroffenen en Vervolgingsslachtoffers en KNIL-pensioenen. Mensen die recht hebben op deze pensioenen/uitkeringen hebben inmiddels allemaal de pensioengerechtigde leeftijd bereikt. Volledigheidshalve worden de adressen en telefoonnummers van de instanties vermeld die belast zijn met de uitvoering van deze wetten.

Wet Uitkering Vervolgingsslachtoffers (WUV) en de Wet Uitkering Burger-Oorlogsslachtoffers 1940-1945:

Raadskamer WUV van de Pensioen- en Uitkeringsraad (PUR)
Postbus 9575, 2300 RB Leiden.
tel: 071-5356500

Wet Buitengewoon Pensioen Indisch Verzet, de Wet Buitengewoon Pensioen 1940-1945 en de Wet Buitengewoon Pensioen Zeelieden Oorlogsslachtoffers:

Raadskamer Buitengewoon Pensioen van de Pensioen en Uitkeringsraad (PUR)
Postbus 4480, 6401 CZ Heerlen
tel: 045-5793290

KNIL-pensioenen:
Stichting Administratie Indonesische Pensioenen (SAIP)
Postbus 1263, 6400 BG Heerlen
tel: 045-5793058

7.8 REGELING ERESCHULD

In 2012 zijn de toenmalige minister van Defensie Hans Hillen en de militaire vakbonden een schadeloosstellingregeling voor een specifieke groep veteranen overeengekomen. Het betreft hier een groep militairen die voor 1 juli 2007 gewond is geraakt door het uitoefenen van de militaire dienst onder oorlogsomstandigheden of daarmee vergelijkbare omstandigheden. Voor de militairen die na 1 juli 2007 gewond zijn geraakt, was al eerder een regeling getroffen. Met de Regeling Ereschuld is een bedrag van € 110 miljoen gemoeid. In oktober 2012 is Defensie gestart met het uitbetalen van de ereschuldregeling.

8 Onderscheidingen en eretekens

8.1 ALGEMEEN

In dit hoofdstuk volgt een overzicht van een aantal nog actuele Nederlandse militaire onderscheidingen en eretekens. De decoraties worden verleend door, namens of (mede) op voordracht van de minister van Defensie. Een compleet overzicht van alle onderscheidingen tot dan toe is terug te vinden in het boek *Onderscheidingen. Leidraad voor de decoraties van het Koninkrijk der Nederlanden* door mr. C.H. Evers (De Bataafsche Leeuw, Amsterdam 2001, ISBN: 978-90-670-7530-5, info: www.bataafscheleeuw.nl). Ook is er een Handboek Onderscheidingen, digitaal te raadplegen via www.defensie.nl/onderwerpen/personeel/onderscheidingen/handboek_onderscheidingen

8.2 OVERZICHT VAN EEN AANTAL ONDERSCHEIDINGEN EN ERETEKENS

Dapperheidsonderscheidingen

- *Militaire Willems-Orde (MWO)*
  Een benoeming is het gevolg van uitstekende daden van moed, beleid en trouw in de strijd. De Militaire Willems-Orde is de hoogste Nederlandse onderscheiding die voorrang heeft boven alle ridderorden en andere onderscheidingen en is tevens de hoogste dapperheidsonderscheiding.
- *Bronzen Leeuw*
  Wordt verleend voor bijzonder moedige en beleidvolle daden in de strijd tegenover de vijand.
- *Bronzen Kruis*
  Wordt verleend voor moedig en beleidvol optreden tegenover de vijand.
- *Kruis van Verdienste*
  Wordt verleend voor moedig en beleidvol optreden in verband met vijandelijke actie.
- *Vliegerkruis*
  Wordt verleend voor daden van initiatief, moed en volharding tegenover de vijand of in verband met vijandelijke actie, in een luchtvaartuig.

Eretekens voor deelname aan operaties onder oorlogs- of crisisomstandigheden

- *Mobilisatie-Oorlogskruis*
  Voor werkelijke militaire dienst gedurende de periode 1939-1945, voor zover men niet reeds was gerechtigd tot het dragen van het Oorlogs-Herinneringskruis (voor militaire dienst dan wel dienst bij de koopvaardij, visserij of burgerluchtvaart, gedurende de oorlog 1940-1945, buiten bezet gebied).
- *Ereteken voor Orde en Vrede*
  Voor werkelijke militaire dienst (minimaal drie maanden) in het toenmalige Nederlands-Indië dan wel daaropvolgend Indonesië en aangrenzende zeegebieden in de periode 3 september 1945-4 juni 1951.
- *Kruis voor Recht en Vrijheid*
  Voor deelname aan bij KB aangewezen militaire operaties – binnen en buiten VN-verband – voor de verdediging en bescherming van belangen van het Koninkrijk of voor de handhaving en bevordering van de internationale rechtsorde (voorbeeld: Korea 1950-1954).
- *Nieuw-Guinea Herinneringskruis*
  Voor werkelijke militaire dienst (minimaal drie maanden) in voormalig Nederlands Nieuw-Guinea in de periode 28 december 1949 tot en met 23 november 1962.
- *Herinneringsmedaille Vredesoperaties*
  Voor minimaal dertig dagen aaneengesloten deelnemen aan een vredesoperatie, binnen of buiten VN-verband.
- *Herinneringsmedaille voor Humanitaire Hulpverlening bij Rampen*
  Voor deelname in militair verband aan daadwerkelijke hulpverlening in een door de minister van Defensie aangewezen rampgebied.
- *Kosovomedaille*
  Voor deelname aan een aantal met name genoemde operaties in en rond Kosovo.
- *Etc.*

Ook kent Nederland het zogenoemde *Draaginsigne Gewonden*. Dit insigne kan worden toegekend aan militairen en vaarplichtige zeelieden die gewond zijn geraakt als gevolg van hun plichtsvervulling onder oorlogsomstandigheden of daarmee overeenkomende situaties, inclusief internationale vredesmissies binnen en buiten het verband van de Verenigde Naties. Het vooronderzoek betreffende aanvragen van het Draaginsigne Gewonden voor zowel veteranen uit dienst als de veteranen in werkelijke dienst wordt sinds juli 2008 uitgevoerd door de Centrale Adviescommissie Draaginsigne Gewonden (CADIG). Zo moet een lichamelijke of gees-

telijke verwonding van voldoende ernst zijn en bovendien het gevolg zijn van handelingen of directe (levens)bedreiging door een strijdende partij. De CADIG toetst de aanvraag aan de geldende criteria en adviseert de minister het draaginsigne wel of niet toe te kennen. Een aanmeldingsformulier voor het aanvragen van een Draaginsigne Gewonden is verkrijgbaar bij het Veteraneninstituut.

Daarnaast kent Nederland sinds 20 januari 2003 het *Draaginsigne Veteranen*, een reversspeld die te dragen is op burgerkleding. Het insigne is bedoeld als een vorm van maatschappelijke erkenning én om de onderlinge band tussen veteranen te verstevigen. Alle geregistreerde veteranen ontvangen het Draaginsigne Veteranen automatisch per post. Postume verstrekking en verstrekking aan weduwen en overige nabestaanden vindt niet plaats. De verspreiding van het Draaginsigne Veteranen gebeurt door het Veteraneninstituut. Informatie voor veteranen in werkelijke dienst is te vinden bij 3.10.

Veteranen die nog steeds een relatie hebben met degene die tijdens de uitzending het belangrijkste voor hem/haar was, kunnen voor diegene een zogenoemde *zilveren roos* aanvragen. Daarbij geldt dat de veteraan tot op heden nog niet zo'n roos heeft ontvangen. De zilveren roos, een initiatief van een aantal UNIFIL-veteranen, is bedoeld als blijk van waardering van de uitgezonden militair voor die persoon die tijdens zijn uitzendperiode het meeste voor hem of haar heeft betekend. De veteraan reikt vervolgens zelf het erkenningsteken aan die betreffende persoon uit. De veteraan kan voor één missie de zilveren roos aanvragen met behulp van een webformulier op www.veteraneninstituut.nl. Het Veteraneninstituut is in december 2012 begonnen met het versturen van de tot dan toe aangevraagde zilveren roosjes.

In 2009 heeft de regering besloten om de *nagedachtenisoorkonde* weer in ere te herstellen. Tot eind 1949 werd deze oorkonde, die ondertekend werd door de minister van Oorlog, uitgereikt aan nabestaanden van omgekomen militairen. Toekenning vindt plaats met terugwerkende kracht tot 27 december 1949. Bij de oorkonde, die bedoeld is voor de nabestaanden van een tijdens een missie overleden militair, is nu ook een sculptuur gevoegd. Degenen van wie het adres bekend is, zijn

inmiddels benaderd. Anderen kunnen zich melden bij de HDP-Afdeling Decoratiebeleid & Toekenning Onderscheidingen.

8.3 HDP/AFDELING DECORATIEBELEID & TOEKENNING ONDERSCHEIDINGEN

Voor nadere informatie over militaire onderscheidingen van de krijgsmacht kunt u zich wenden tot:

HDP/Afdeling Decoratiebeleid & Toekenning Onderscheidingen
Postbus 20701, 2500 ES Den Haag
tel: 030-2184363 of 030-2184367
e-mail: onderscheidingen@mindef.nl

De Defensiemedewerkers die zijn belast met de uitvoering van het decoratiebeleid zijn in 2013 naar de Kromhoutkazerne in Utrecht verhuisd, vooruitlopend op de integratie van de afdeling binnen het Uitvoeringsbedrijf VRD (zie 6.1). De telefoonnummers zijn al gewijzigd, maar het postadres in Den Haag blijft voorlopig gehandhaafd.

Daarnaast kunt u voor vragen of inlichtingen terecht bij de volgende particuliere bedrijven (personen) die onderscheidingstekens opmaken volgens officiële normen.

Fa. van Wielik BV
Kneuterdijk 2B, 2514 EN Den Haag
tel: 070-3462196
e-mail: info@vanwielik.com
website: www.vanwielik.com

Onderscheidingenhuis St. Oedenrode
F.H.W.S.J. Bruins en D.V.C. Bruins-Kuijpers
Kerkdijk-Zuid 15A
5492 HW Sint Oedenrode
tel: 06-29571200
website: www.onderscheidingenhuis.nl

J.C.H. Timmermans
Boeier 28, 2377 CS Oude Wetering
tel: 071-3314930, fax: 071-3311919

F.H. Becht
Vanenburgerhout 6, 3845 EJ Harderwijk
tel: 06-16858186

L.J. Peeks
Lutterveidsestraat 7
4012 DD Kerk Avezaath
tel: 0344-681248
e-mail: l.peeks@kpnplanet.nl

Bovomed Onderscheidingen
Reevelden 29, 5658 HK Best
tel: 06-42509209
e-mail: info@bovomed.nl
website: www.bovomed.nl

Atelier Het Medaillon
J. Heynekamp
Vrijheidslaan 109, 3621 HL Breukelen
tel: 0346-265421

9 Overige diensten en hulpverlening

9.1 COGIS

Cogis is het kennisinstituut voor de sociale en psychische gevolgen van oorlog en geweld. Per 1 januari 2011 heeft Cogis zich aangesloten bij Arq, Psychotrauma Expert groep (http://arq.org). Cogis heeft ten doel het verzamelen, ontwikkelen en verbreiden van kennis en het geven van beleidsadviezen over de gevolgen van vervolging, oorlog en geweld voor individuele personen, hun omgeving en de samenleving als geheel, alsmede over de behandeling en bejegening van geweldsgetroffenen. Oorlogsgetroffenen, hun partners en kinderen kunnen bij Cogis terecht met vragen over zowel de wetten en uitkeringen voor oorlogsgetroffenen als de mogelijkheden voor de juiste hulpverlening bij psychische problemen. Vragen worden behandeld door gespecialiseerde maatschappelijk werkers. Zij beschikken over een landelijk netwerk van gespecialiseerde advocaten en psychotherapeuten. Cogis bemiddelt naar hulpverlening in de brede zin: van vrijwilligersorganisaties en zelfhulpgroepen tot psychiaters en herstellingsoorden. Zowel professionele als vrijwillige hulpverleners kunnen bij Cogis terecht voor o.a. informatie, advies en cursussen. In de Cogis Bibliotheek is uitgebreide documentatie te vinden (zie 12.4).

Cogis
Nienoord 5, 1112 XE Diemen,
tel: 020-6601930
e-mail: info@cogis.nl,
website: www.cogis.nl

9.2 STICHTING 1940-1945

De Stichting 1940-1945 is de voortzetting van de op 13 oktober 1944 in het leven geroepen Stichting 1940-1945 én de op 19 maart 1981 opgerichte Stichting Burger Oorlogsgetroffenen. De Stichting 1940-1945 verleent diensten aan verzetsdeelnemers, vervolgingsslachtoffers en burgeroorlogsslachtoffers uit de jaren 1940-1945 en richt zich vooral op:

- Sociale dienstverlening, zoals het organiseren van contactdagen en het uitgeven van een contactblad, dit uiteraard met ondersteuning van de vele vrijwilligers.
- Materiële zorg, bestaande uit het begeleiden van aanvragen in het kader van de wetgeving voor oorlogsgetroffenen en het uitbetalen van buitengewone pensioenen.
- Informatie verstrekken en vragen beantwoorden van leden van de doelgroepen.
- Juridische ondersteuning bij bezwaar- en beroepsprocedures.

De uitvoering van het maatschappelijk werk is sinds 1 januari 2002 overgedragen aan zes instellingen voor algemeen maatschappelijk werk met een speciale afdeling voor oorlogsgetroffenen en hun nabestaanden.

Stichting 1940-1945
Nienoord 10, 1112 XG Diemen, Postbus 12288, 1100 AG Amsterdam Zuidoost
tel: 020-6601945, fax: 020-6601975
e-mail: info@st4045.nl,
website: www.st4045.nl

9.3 STICHTING RELATIES VAN VETERANEN EN OORLOGSGETROFFENEN (ST. RVO)

De Stichting Partners van Oorlogsgetroffenen (SPO), is in 2010 bestuurlijk gefuseerd met de Bond van Nederlandse Militaire Oorlogs- en Dienstslachtoffers (BNMO, zie 5.1). Op deze wijze kan het werk van de SPO worden voortgezet en worden afgestemd op het werk van de BNMO. De SPO organiseert zelfhulpgroepen in het midden van het land (Diemen, Amersfoort, Deventer) en ook in het zuiden en noorden, als er voldoende belangstelling is. Belangstellenden hiervoor kunnen contact opnemen met het secretariaat van de BNMO/SPO te Doorn. Sinds eind 2012 is er sprake van de nieuwe naam:

Stichting Relaties van Veteranen en Oorlogsgetroffenen
Postbus 125, 3940 AC Doorn,
tel: 0343-474110
e-mail: spo1995@zonnet.nl,
website: www.spo95.nl

Specifieke militaire hulpverlening

9.4 MILITAIR REVALIDATIE CENTRUM (MRC) AARDENBURG

MRC Aardenburg is een door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport erkend revalidatiecentrum, het oudste in Nederland. Na verwijzing door een arts kunnen zowel militairen als burgers terecht voor behan-

deling. Indien nodig voorziet de Orthopedisch Instrumentmakerij van MRC Aardenburg in hoogwaardige kunst- en hulpmiddelen (bijvoorbeeld prothesen, orthesen, korsetten, et cetera) die volledig zijn afgestemd op de individuele behoefte van de revalidant. MRC Aardenburg werkt nauw samen met onder meer het Centraal Militair Hospitaal in Utrecht, militaire verwijzers uit de eerste lijn en burgerverwijzers.

MRC Aardenburg
Korte Molenweg 3, 3941 PW Doorn
Postbus 185, 3940 AD Doorn,
tel: 0343-598445
e-mail: mrc@mindef.nl,
website: www.mrc.nl

Overige dienstverlening

9.5 GEZAMENLIJKE MILITAIRE FONDSEN (GMF)

De Stichting GMF is een overkoepelende organisatie van verschillende militaire fondsen (Fonds 1815, Prins Bernhard Stichting, Karel Doorman Fonds, Van Weerden Poelman Fonds en Stichting Eereschuld en Dankbaarheid).
Zij stelt zich onder meer ten doel:

- Het bevorderen van de samenwerking tussen de verschillende fondsen en eventueel ook andere fondsen met een soortgelijke doelstelling.
- Voor zover nodig en mogelijk, geldelijke steun te verlenen aan oud-militairen en/of gezinnen en nagelaten betrekkingen.

Stichting Gezamenlijke Militaire Fondsen
Postbus 202, 1000 AE Amsterdam
tel: 020-5522708
e-mail: gmf@militairefondsen.nl,
website: www.militairefondsen.nl

9.6 NATIONAAL FONDS VOOR VREDE, VRIJHEID EN VETERANENZORG (VFONDS)

Het vfonds ondersteunt instellingen en projecten op de volgende terreinen:

- veteranenzorg
- begrip voor oorlogsgetroffenen
- herdenken van oorlog en vieren van vrijheid
- actuele lessen uit het verleden
- democratie, rechtsstaat en internationale rechtsorde

vfonds
Oranje Nassaulaan 5,
5211 AR 's-Hertogenbosch
tel: 073-6139100
e-mail: info@vfonds.nl,
website: www.vfonds.nl

9.7 BRONBEEK

Het Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en Museum (KTOMM) Bronbeek te Arnhem biedt huisvesting en verzorging aan gewezen vrijwillig dienende militairen van de krijgsmacht onder de rang van officier. Hiertoe behoren het voormalig Koninklijk Nederlands-Indisch Leger (KNIL), de Koninklijke Marine, de Koninklijke Landmacht, de Koninklijke Luchtmacht en de Koninklijke Marechaussee. Het tehuis is toegankelijk voor zowel mannelijke als vrouwelijke gewezen militairen, die ten minste 65 jaar zijn, alleenstaand en zelfredzaam. Bovendien moeten zij over minimaal 15 pensioenjaren als militair beschikken. De minister van Defensie heeft in 2007 toestemming gegeven tot het laten vervallen van deze eis voor ouddienstplichtigen en Kort Verband Vrijwilligers uit de periode 1940-1962. Voor nadere informatie en/of aanmelding kunt u contact opnemen met het Hoofd Productgroep Verzorging van het KTOMM Bronbeek.

KTOMM Bronbeek
Velperweg 147, 6824 MB Arnhem
tel: 026-3763555, fax: 026-3763590
website: www.bronbeek.nl

9.8 OORLOGSGRAVENSTICHTING

De Oorlogsgravenstichting houdt zich bezig met de aanleg, inrichting en instandhouding van ongeveer 50.000 Nederlandse oorlogsgraven, waar ter wereld ook. Ook wil ze de nagedachtenis

van landgenoten wier laatste rustplaats onbekend is in ere houden. De stichting zorgt verder voor onderhoud van de 8.000 verspreid liggende geallieerde graven in Nederland, organiseert pelgrimsreizen, verzorgt bloemleggingen en verstrekt graffoto's.

Oorlogsgravenstichting
Zeestraat 85, 2518 AA Den Haag
Postbus 85981, 2508 CR Den Haag
tel: 070-3131080, fax: 070-3621546
e-mail: info@ogs.nl,
website: www.ogs.nl

9.9 MONUTA VETERANENUITVAART

Veteranen hebben een bijzondere status in Nederland. De samenleving krijgt steeds meer waardering en respect voor veteranen. Daarom ontwikkelde Monuta de Monuta Veteranenuitvaart, een uitvaart die recht doet aan het bijzondere verleden van de veteraan. Wat de veteranenstatus kan betekenen voor een uitvaart? Als men bijvoorbeeld een dapperheidsonderscheiding heeft, kan gekozen worden voor een uitvaart met (beperkte) militaire eer. Het team bijzondere uitvaarten van Monuta is bekend met verschillende protocollen, het bijbehorende ceremonieel en onderscheidingen. Medewerkers van Monuta kunnen u voorlichten over de mogelijkheden.

Monuta
Hans Bleijerveld, teamleider bijzondere uitvaarten
tel: 055-5274277
e-mail: hbleijerveld@monuta.nl

Algemene informatie over mogelijkheden om tijdens en rond de uitvaart (op ceremoniële wijze) aandacht aan de veteranenstatus van de overledene te besteden, is te vinden in een handreiking die is te raadplegen via de website www.veteraneninstituut.nl

9.10 NATIONALE OMBUDSMAN

De Nationale ombudsman is onafhankelijk en onpartijdig en bemoeit zich uitsluitend met problemen tussen burgers en overheidsinstanties. Sinds juli 2013 is hij tevens begonnen als Veteranenombudsman.

Nationale ombudsman
Bezuidenhoutseweg 151,
2594 AG Den Haag
Postbus 93122, 2509 AC Den Haag
tel: 0800-3355555/070-3563563,
fax: 070-3607572
website: www.ombudsman.nl

10 Veteranen op het internet

10.1 NEDERLANDSE VETERANENSITES

2-6 RI
Website van OVW Bataljon van de Tijgerbrigade
www.sepatoeroesak.nl

3-5 RI
Website van het 3e Bataljon van het 5e Regiment Infanterie
www.dekolonisatie.com/3-5RI

Andrés Bosnia site
Website van André Prins over zijn tijd in Bosnië
http://bosnia.prins-ict.nl/bosnia2.html

Blue Helmets
Klankbord voor vredessoldaten
www.bluehelmets.net

BNMO
Website van de Bond van Nederlandse Militaire Oorlogs- en Dienstslachtoffers
www.bnmo.nl

Bond van Wapenbroeders
www.bondvanwapenbroeders.nl

BOSS
Website Bond van Oud-Stoottroepers en Stoottroepers
www.stoottroepers.nl

Canauba Hill
Website van de Transportcompagnie 1(NL) Geniehulpbataljon KFOR-2
www.jimensabinegubbels.nl

Charlie Compagnie UNIFIL
Website Charlie Compagnie UNIFIL 81-2
www.unifil81-2.nl

Contact Oud Mariniers
Website door en voor oud-mariniers
www.contactoudmariniers.com

De Oorlog
Website over de serie De Oorlog
www.deoorlog.nps.nl

Defensieforum
Centraal ontmoetingspunt voor alle (ex-)militairen
www.defensieforum.nl

Erfgoed in Beeld
Website oorlogsmonumenten in beeld
www.erfgoedinbeeld.nl/

Garderegiment FPI
Website Veteranenverband Garderegiment Fuseliers Prinses Irene
www.vvvgfpi.nl

Identiteitsgroep Steenrode Baretten
Website van de Nederlandse Sinaïgangers
www.steenrode-baretten.nl

Identiteitsgroep Vredesmachten
www.vredesmachten.nl

Indië in strips
Website over verschenen strips en cartoons over Indië
www.sobatsbollenstreek.nl

Jonge Veteranen
Vereniging Jonge Veteranen
www.jongeveteranen.com

KCT
Website Korps Commandotroepen
www.korpscommandotroepen.nl

Klim naar de vrijheid
Website over Zuidelijke Engelandvaarders
www.klimnaardevrijheid.nl

Limburgse Jagers
Website van het Regiment Limburgse Jagers
www.limburgsejagers.nl

LZV
Website Landelijk Zorgsysteem voor Veteranen
www.lzv-groep.nl

Mariniersbrigade
Mariniersbrigade voor, tijdens en na de politionele acties in Nederlands-Indië
www.dekolonisatie.com/mariniersbrigade

MFO-homepage René
Website van ex-MFO'er René Goorden
http://home.kpn.nl/rmhgoorden/index.html

Nationaal Indië-monument
Website over het Nationaal Indiëmonument in Roermond
www.nim-roermond.nl

NCHC
Website Nationaal Comité Herdenking Capitulaties 1945
www.nchc.nl

NIMH
Nederlands Instituut voor Militaire Historie
www.defensie.nl/nimh

NWO
Nationale Website Oorlogsmonumenten
www.4en5mei.nl/oorlogsmonumenten

Oorlogsmusea
Informatie voor alle WO II-geïnteresseerden
www.oorlogsmusea.nl

Opa, kijk ik vond op zolder
Website van de rotatie 80-07 van Dutchbat UNIFIL
http://members.home.nl/h.leijten
Stichting Centrum '45
Website over onder meer PTSS
www.centrum45.nl

STIWOT
Website van de Stichting Informatie Wereldoorlog Twee
www.stiwot.nl

Stichting Veteranen Brabant ZO
Website Stichting Veteranen Brabant Zuid Oost
www.svbzo.nl

Trainingsmissie Kunduz
Nieuwswebsite over trainingsmissie in Kunduz
www.trainingsmissie.nl

UNIFIL in Libanon
Website van Lex Beekman over UNIFIL
www.dutchbattinlibanon.nl

Uruzgan en hoe nu verder
Website over opbouw in Uruzgan
www.dutchconsortiumuruzgan.nl

Valkenburg 1940
Website Vliegveld Valkenburg, begin WO II
www.meil940.nl

Veteranen top 50
Website waar veteranen hun stem kunnen uitbrengen
www.veteranentop50.nl

VOGW
Vrienden Oorlogsgraven Geallieerden Waalwijk e.o.
www.vogw.nl

VOM
Website van de Vereniging Oud Mariniers
www.vomarns.nl

Verzetsmuseum
Website met informatie over de Duitse bezetting
www.verzetsmuseum.org

Veteranen Online (VOL)
Website, archief en e-mailgroep voor alle veteranen
www.veteranen-online.nl

Vi
Website van het Veteraneninstituut
www.veteraneninstituut.nl

VP
Website van het Veteranen Platform
www.veteranenplatform.nl

Vredesnaam
Informatie over Nederlandse VN- en NAVO-vredesmissies
www.vredesnaam.com

World War 2 Memories
Website met informatie over WO II
www.tweede-wereldoorlog.nl

10.2 INTERNATIONALE VETERANENSITES

A tribute to my daddy
Webpagina over WO II-veteraan Jopie van Duinhoven
http://msbeliever.tripod.com/WWII.html

Belgian Front
Belgische website Eerste en Tweede Wereldoorlog
http://users.skynet.be/fonck

Burma Star Association
Website Burma Campaign veterans (UK)
www.burmastar.org.uk

Combat Art
Beelden vanuit het verleden
www.thehootch.com

D-DAY Nomandy and beyond
Website over D-day
www.normandy1944.info

DVA Australië
Website van Department of Veterans Affairs (AU)
www.dva.gov.au

DVA Amerika
Website van Department of Veterans Affairs (USA)
www.va.gov

Gulfwar 1990
Website over de Golfoorlog in 1990-1991
www.historyofwar.org/articles/wars_gulf1990.html

KWVA
Homepage Korean War Veterans Association
www.kwva.org

NVA
Normandy Veterans Association (UK/NL)
www.nvafriends.nl

USVI
U.S. Veteran Information website
www.tpromo.com/usvetinfo

Veterans Agency
Website Ministry of Defence agency veterans affairs
www.veterans-uk.info

10.3 PORTALS

Portals zijn verzamelpagina's die toegang geven tot een bepaalde categorie websites.

http://defensie.boogolinks.nl
http://defensie.startpagina.nl
http://marine.beginthier.nl
http://marine.startpagina.nl
http://marine.startkabel.nl
http://marine.jumppage.nl
http://landmacht.beginthier.nl
http://landmacht.startpagina.nl
http://landmacht.startkabel.nl
http://landmacht.jumppage.nl
http://luchtmacht.beginthier.nl
http://luchtmacht.startpagina.nl
http://luchtmacht.startkabel.nl
http://luchtmacht.jumppage.nl
http://marechaussee.startpagina.nl
http://marechaussee.startkabel.nl
http://marechaussee.jumppage.nl
http://mariniers.startbewijs.nl
http://nationalereserve.startkabel.nl
http://nationale-reserve.beginthier.nl

11 Inloophuizen, veteranenontmoetingscentra en veteranencafés

11.1 INLOOPHUIZEN EN VETERANENONTMOETINGSCENTRA

In de inloophuizen en ontmoetingscentra wordt geen alcohol geschonken.

Inloophuis voor veteranen De Treffer, Eindhoven

Voor wie: alle veteranen en partners uit de regio Zuid-Oost Brabant.
Waar: Inloophuis De Treffer, Smitsstraat 17, 5611 HM Eindhoven.
Wanneer: wekelijks op maandag van 14.00-18.00 uur, donderdag van 14.00-21.00 uur en zaterdag 10.00-16.00 uur en iedere tweede dinsdag van de maand van 14.00-18.00 uur (veteranenmiddag Soos De Treffer).
Info: Stichting Veteranen Brabant Zuid Oost, De Treffer, tel: 040-8487920 of 06-57154379, e-mail: info@svbzo.nl; Huub Vleeshouwers (voorzitter SVBZO), Jan Coolen (beheer De Treffer), e-mail: jancoolen.svbzo@gmail.com. Voor het actuele programmaoverzicht zie website: www.svbzo.nl

Maatschappelijke Dienstverlening & Kameraadschap Legereenheden (MDKL)

Voor wie: veteranen, ex-militairen en hun familie en andere geïnteresseerden.
Waar: MDKL, Hellebroek 37, 6361 AA Nuth.
Wanneer: elke dag van 9.00 tot 17.00 uur en op afspraak via tel: 06-22559114.
Info: Eric den Hertog, tel: 06-22559114, e-mail: info@mdkl.nl, website: www.mdkl.nl

MDKL Vught

Voor wie: alle veteranen, actieve en post actieve militairen, ouddienstplichtigen en hun familie.
Waar: voormalige Isabella Kazerne, Reutsedijk 7, 5264 PC Vught.
Wanneer: iedere dinsdag en donderdag 09.30-17.00 uur.
Info: Jeroen Stam (beheerder), tel: 06-22445111, website: www.mdkl.nl

MDKL Beilen
Voor wie: veteranen, dienstslachtoffers, ex-militairen en hun familie en andere geïnteresseerden.
Waar: MDKL, 't Spiek 78, 9411 KZ Beilen.
Wanneer: eerste en derde zaterdag van de maand 11.00-17.00 uur.
Info: Eric en Jeanette de Vries (beheerders), tel: 0593-850912, website: www.mdkl.nl.

MDKL Hank
Voor wie: veteranen, dienstslachtoffers, ex-militairen en hun familie en andere geïnteresseerden.
Waar: MDKL, In het Rietwerf 32, 4273 CG Hank.
Wanneer: laatste vrijdag van de maand vanaf 19.00 uur.
Info: Erwin de Wit (beheerder), 06-27081584, e-mail: wddewit@hotmail.com, website: www.mdkl.nl

MDKL Tilburg
Voor wie: veteranen, dienstslachtoffers, ex-militairen en hun familie en andere geïnteresseerden.
Waar: MDKL, Professor Lorentzstraat 12, 5021 NS Tilburg.
Wanneer: zie www.mdkl.nl
Info: Jos le Coq of Bart van Lier (beheerders), tel: 06-55342308, website: www.mdkl.nl

Veteranenhuis De Molenhoeve
Voor wie: veteranen en hun thuisfront
Waar: De Molenhoeve, Molenwijk 15, 9641 JX Veendam.
Wanneer: maandag tot zaterdag 12.00-17.00 of op afspraak.
Info: www.veteranenhuisveendam.nl

Ontmoetingscentrum Limburgse Veteranen
Voor wie: alle veteranen en MIP-gerechtigden uit Limburg, gastbezoek mogelijk uit andere delen van het land.
Waar: Het Elders Hoes, Aldenhofstraat 13, 6431 KA Heerlen/Hoensbroek.
Wanneer: maandag, woensdag, vrijdag en zaterdag 13.00-17.00 uur.
Info: Stichting Ontmoetingscentrum Limburgse Veteranen (OLV), Het Elders Hoes, tel: 045-5281271, e-mail: teldershoes@tele2.nl, website: www.heteldershoes.nl

Stichting Maatschappelijke Dienstverlening Veteranen Amsterdam

Voor wie: alle veteranen en partners.
Waar: Kometensingel 150, 1033 BZ Amsterdam.
Wanneer: maandag in overleg, dinsdag tot en met vrijdag 10.00-17.00 uur, zaterdag 11.00-16.00 uur.
Info: e-mail: stichtingveteranenamsterdam@upcmail.nl, website: www.stichtingveteranenamsterdam.nl

ECHOS Home de Landing

Voor wie: veteranen, dienstslachtoffers en het thuisfront.
Waar: ECHOS Home de Landing, Deelenseweg 28, 6816 TS Schaarsbergen.
Wanneer: dinsdag en donderdag van 10.00-17.00 uur en woensdag van 14.00-21.00 uur.
Info: tel: 026-4430487, e-mail: echos-landing@home-basesupport.net

Stichting Veteraan & Thuisfront Havelte

Voor wie: veteranen, hun partners en kinderen en belanghebbenden.
Waar: Johannes Postweg 5, 7973 JB Darp (in het ECHOS Home).
Wanneer: maandag tot en met vrijdag 19.00-22.00 uur (zaterdag en zondag: in afwachting) geopend ten behoeve van bijeenkomsten, workshops, besprekingen met andere organisaties, voorlichtingsdagen, evenals sportactiviteiten. Kijk voor meer informatie op de website in de agenda.
Info: website: www.veteraanenthuisfront.nl

Stichting Het Veteranenhuis Smilde

Voor wie: veteranen, hun partners en kinderen en belanghebbenden.
Waar: Kanaalweg 8, 9442 BA Smilde, tel: 0592-862266.
Wanneer: donderdag tot en met zaterdag 10.00-16.00 uur.
Info: e-mail: bestuur@veteranenhuis.nl, website: www.veteranenhuis.nl

Stichting veteranencentrum 'De Oude Stomp' Alphen a/d Rijn

Voor wie: activiteitencentrum voor veteranen en dienstslachtoffers.
Waar: Louis Pasteurweg 7, 2408 AH Alphen a/d Rijn.

Wanneer: maandag t/m vrijdag 10.00-17.00 uur, zaterdag 11.00-17.00 uur.
Info: tel: 0172-785991, e-mail: info@deoudestomp.net,website: www.deoudestomp.net

Veteranen Ontmoetingscentrum Woensdrecht (V.O.C.)

Voor wie: alle veteranen.
Waar: Restaurant De Blauwe Pauw, Onze Lieve Vrouw ter Duinen-laan 199, 4641 RM Ossendrecht, tel: 0164-672546, e-mail: info@devolksabdij.nl
Wanneer: iedere laatste donderdag van de maand, behalve op feestdagen, 19.00-22.00 uur.
Info: Robert Lansbergen, tel: 06-23191672, e-mail: robert_lansbergen@hotmail.com

ECHOS Home de Eendracht

Voor wie: alle veteranen.
Waar: Marinekazerne Erfprins, Schapendijkje 8, 1782 TD Den Helder.
Wanneer: maandag tot en met donderdag 09.00-23.00 uur, vrijdag 09.00-14.00 uur
Info: Han Mennink, tel: 0223-655066, e-mail: echos-eendracht@home-basesupport.net

ECHOS Home de Schakel

Voor wie: veteranen en hun thuisfront.
Waar: Generaal Spoorkazerne, Leuvenumseweg 68, 3852 AS Ermelo.
Wanneer: maandag tot en met donderdag 8.30-21.30 uur.
Info: tel: 0341-552830, website: www.home-basesupport.net

ECHOS Home Baan Zulu

Voor wie: veteranen en hun thuisfront.
Waar: Otterloseweg 12a, 6732 BS Harskamp.
Wanneer: maandag tot en met donderdag 08.30-21.30 uur.
Info: tel: 0318-453060, website: www.home-basesupport.net

ECHOS Home het Baken

Voor wie: veteranen en hun thuisfront.
Waar: Johannes Postkazerne,

Joh. Postweg 5, 7973 JB Darp.
Wanneer: maandag tot en met vrijdag 08.30-20.00 uur, vrijdag 08.30-14.00 uur.
Info: tel: 0521-341297, website: www.home-basesupport.net

ECHOS Home het Anker

Voor wie: veteranen en hun thuisfront.
Waar: Toepad 110, 3063 NJ Rotterdam
Wanneer: maandag tot en met donderdag 08.00-23.00 uur, vrijdag 08.00-13.30 uur.
Info: tel: 010-2429910, website: www.home-basesupport.net

ECHOS Home de Vrijheid

Voor wie: veteranen en hun thuisfront.
Waar: Eindhovensedijk 33, 5688 GN Oirschot.
Wanneer: maandag tot en met donderdag 07.45-22.00 uur, vrijdag 7.45-15.00 uur.
Info: tel: 040-2904515, website: www.home-basesupport.net

Stichting Veteranen Duin & Bollenstreek/Veteranen-ontmoetingscentrum Duin & Bollenstreek VOCDB

Waar: Wilhelminalaan 5, 2171 CS Sassenheim,
e-mail: vocdb@yahoo.com
Wanneer: maandag,woensdag en vrijdag (zie website voor actuele data)
Info: VDB Secretariaat,
tel: 06-53155589,
e-mail: vocdb@yahoo.com,
website: http://vocdb.webs.com

Veteranenontmoetingscentrum Spoorzicht

Voor wie: voor alle militairen actief, ex-militairen en jonge en oude veteranen in Oost-Nederland
Waar: ontmoetingscentrum Spoorzicht, Terborgseweg 79, 7001 GP Doetinchem.
Wanneer: dinsdag 13.00-16.30 en zaterdag 10.00-16.00 uur.
Info: e-mail: info@stichtingveteranenoostnederland.nl, website: www.stichtingveteranenoostnederland.nl

Initiatief Jonge Veteranen Den Haag

Voor wie: voor alle veteranen en hun familie uit de regio.
Waar: Theater in de Steeg, Westeinde 165A, 2512 GX Den Haag.
Wanneer eenmaal in de twee maanden (zie website).
Info: website: www.initiatiefjongeveteranen.nl

Inloophuis DMV Vlaardingen

Voor wie: voor alle veteranen, familie, vrienden en iedereen die veteranen een warm hart toedraagt.

Waar: Schiedamseweg 49,
3134 BA Vlaardingen.
Wanneer: regelmatig op
zaterdag 14.00-17.00 uur
(zie agenda website).
Info: e-mail:
dmvvlaardingen@veteranen.nl,
website: dmv-vlaardingen.nl

11.2 VETERANENCAFÉS

Kijk voor overige informatie (o.a. locatie en openingstijden) en de meest actuele lijst op www.veteraneninstituut.nl bij Activiteiten.

Groningen

Haren

Friesland

Leeuwarden

Drenthe

Emmer-Compascuum, Coevorden, Rolde

Overijssel

Almelo, Enschede, Heino, Kampen, Oldenzaal, Rijssen, Steenwijk, Zwolle

Gelderland

Apeldoorn, Beneden-Leeuwen, Duiven, Ede, Elst, Ermelo (zie ook Flevoland), Grave (zie ook Noord-Brabant), Haarlo, Heerde, Hengelo, Nijmegen, Tiel, Wageningen, Winterswijk, Zevenaar, Zutphen

Utrecht

Amersfoort, Driebergen-Rijsenburg, Soest, Utrecht (2x) Veenendaal

Flevoland

Almere, Dronten, Ermelo
(zie ook Gelderland)

Noord-Holland

Amsterdam, Beverwijk, Bloemendaal, Den Helder, Heemstede, Hippolytushoef, Hoorn, Huizen, Purmerend, Schagen

Zuid-Holland

Capelle a/d IJssel, Delft, Den Haag (2x), Dordrecht, Gorinchem, Gouda, Leiden, Lisse, Rotterdam, Rijswijk, Spijkenisse, Warmond, Wassenaar, Zwijndrecht

Noord-Brabant

Bergen op Zoom, Breda, Cuijk, Den Bosch (2x), Dongen, Drunen, Grave (zie ook Gelderland), Hooge Mierde, Oosterhout, Uden, Valkenswaard

Zeeland

Nieuwdorp, Vlissingen

Limburg

Venlo/Blerick, Venray

12 Documentatiecentra

12.1 VETERANENINSTITUUT/ KENNIS- EN ONDERZOEKS-CENTRUM (VI/KOC)

Het Kennis- en onderzoekscentrum (KOC) is onderdeel van het Veteraneninstituut. Het KOC verzamelt, bewerkt en verspreidt (wetenschappelijke) kennis en informatie over veteranen en stimuleert en verricht onderzoek dat betrekking heeft op de zorg voor en maatschappelijke erkenning van veteranen. Binnen het onderzoek neemt beleidsondersteunend onderzoek, bijvoorbeeld naar opvattingen, wensen en behoeften van veteranen, een belangrijke plaats in. Voor het verspreiden van kennis maakt het KOC onder meer gebruik van de digitale Vi-nieuwsbrief (zie www.veteraneninstituut.nl), de zojuist vermelde Vi-website, digitale factsheets, lezingen en tal van publicaties.

De meningen van veteranen zijn van groot belang voor de verdere ontwikkeling van het veteranenbeleid en het verbeteren van de dienstverlening. Het KOC is daarom in december 2010 gestart met het samenstellen van een digitaal veteranenpanel. Daarvoor zijn in eerste instantie de geregistreerde veteranen uit het veteranenpasbestand van het Vi benaderd die zijn uitgezonden vanaf de missie naar Libanon (1979) tot aan de meest recente missie. Het doel van dit panel is om regelmatig opvattingen van veteranen te peilen om meer inzicht te krijgen in hun wensen en behoeften. Blauw Research beheert het veteranenpanel in opdracht van het Vi. Veteranen kunnen zich via het hieronder vermelde e-mailadres voor deelname aan het veteranenpanel opgeven.

Veteraneninstituut/KOC
e-mail: koc@veteraneninstituut.nl

12.2 NEDERLANDS INSTITUUT VOOR MILITAIRE HISTORIE (NIMH)

Per 1 juli 2005 zijn het Instituut voor Maritieme Historie, het Instituut voor Militaire Geschiedenis KL, de Sectie Luchtmachthistorie en het Bureau voor Marechaussee Historie opgegaan in het Nederlands Instituut voor Militaire Historie dat deel uitmaakt van de defensieorganisatie. Het NIMH is een gespecialiseerd kennis- en onderzoekscentrum op het gebied van de Nederlandse militaire geschiedenis. Het instituut, gevestigd in Den Haag, is er voor iedereen met belangstelling voor het Nederlandse militaire verleden. Het NIMH draagt zorg voor een moderne wijze van onderzoek naar, onderwijs over en vastlegging van het heden en verleden van de Nederlandse strijdkrachten in binnen- en buitenland, te land, ter zee en in de lucht.

Het instituut voorziet de Defensietop op ieder gewenst moment van beleidsadviezen, draagt bij aan de militaire doctrinevorming, verzorgt lezingen en onderwijs aan militaire opleidingsinstituten en universiteiten, publiceert wetenschappelijke studies, beheert een unieke militair-historische collectie, en maakt de aanwezige kennis en het audiovisuele bezit toegankelijk voor een breed publiek. De medewerkers verzorgen militair-historisch onderwijs te velde en zijn aanspreekpunt voor iedereen met vragen over het Nederlandse militair verleden.

Het NIMH is een vooraanstaande wetenschappelijke autoriteit op militair-historisch gebied, met specifieke kennis en collecties. Het instituut opent bovendien zijn deuren voor iedereen die zich (verder) wil verdiepen in de geschiedenis van de Nederlandse strijdkrachten. Defensiespecialisten, onderzoekers of particulieren kunnen de unieke collecties zelf komen raadplegen (openingstijden leeszaal: di t/m vr 08.15-16.45 uur, graag vooraf even een afspraak maken). Ook is het mogelijk zich schriftelijk dan wel per e-mail te wenden tot een van de gespecialiseerde medewerkers.

Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH)
Frederikkazerne, gebouwen 132 (studiezaal; openingstijden: zie website) en 35 (directie en medewerkers)
Van der Burchlaan 31, 2597 PC Den Haag
Postbus 90701, 2509 LS Den Haag,
tel: 070-3165836
e-mail: nimh@mindef.nl,
website: www.nimh.nl

12.3 NIOD INSTITUUT VOOR OORLOGS-, HOLOCAUST- EN GENOCIDESTUDIES

De bibliotheek van het NIOD is vrij toegankelijk. Er worden geen boeken uitgeleend, deze kunnen in de studiezaal worden geraadpleegd en er zijn kopieermogelijkheden. Op de studiezaal zijn de belangrijkste toegangen tot de archiefcollecties voor iedereen ter inzage. Restricties gelden alleen ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de privacy. De archivalia liggen in de depots en worden op aanvraag gelicht. Het zelf kopiëren van archiefstukken is niet toegestaan, dit kan op aanvraag door de reproductieafdeling gebeuren.

NIOD
Herengracht 380, 1016 CJ Amsterdam
tel: 020-5233800, fax: 020-5233888
e-mail: info@niod.nl,
website: www.niod.nl

12.4 BIBLIOTHEEK COGIS

Cogis (zie 9.1) is een landelijk kenniscentrum voor informatieverstrekking, dienstverlening, kennisoverdracht en onderzoek, op het gebied van de gevolgen van vervolging, oorlog en geweld. De Bibliotheek Cogis bevat o.a. databanken van boeken, artikelen en videobanden.

Bibliotheek Cogis
Nienoord 5, 1112 XE Diemen,
tel: 020-6601932 (ma t/m do)
e-mail: bibliotheek@cogis.nl,
website: www.cogis.nl

12.5 COLLECTIE LEGERMUSEUM

De medewerkers van het Legermuseum hebben het Armamentarium in Delft verlaten en zijn verhuisd naar een tijdelijke locatie totdat het nieuwe museum haar deuren opent in 2014. Ook tijdens deze sluitingsperiode kunt u gedigitaliseerde afbeeldingen van de collectie bestellen en/of kunt u inhoudelijke vragen over de collectie stellen. Bij voorkeur via de vraagbaak of telefonisch. De collectie is in deze periode minder toegankelijk, waardoor het kan voorkomen dat de medewerkers uw vraag beperkter kunnen beantwoorden.

CIC Legermuseum
Walaardt Sacré Kamp, Gebouw 1
Hobbemalaan 5, 3712 AZ Huis ter Heide
tel: 085-2736516
e-mail: vraagbaak@legermuseum.nl
website: www.collectie.legermuseum.nl
en www.legermuseum.nl

12.6 VETERANENLANDGOED VRIJLAND

Het Veteranenlandgoed Vrijland is gesticht als blijk van maatschappelijke waardering voor veteranen die zich wereldwijd hebben ingezet voor de vrijheid en veiligheid van anderen, in opdracht van democratisch gekozen regeringen. In dit natuurgebied van 75 hectare is een informatieve en educatieve wandelroute aangelegd met 31 informatiepanelen over de (vrede)missies en oorlogen waaraan Nederland en Nederlandse militairen hebben deelgenomen vanaf 1940 tot heden. Het inrichten van deze veteranenwandelroute beoogt, naast het bevorderen van de maatschappelijke erkenning, bij te dragen aan begrip en waardering voor de verrichtingen van de uitgezonden militairen. Bezoekers kunnen ook kiezen om een langere of kortere wandeling te maken over onverharde paden en lanen, die het landgoed doorkruisen en daarbij van de rust en de natuur te genieten. Op het veteranenlandgoed is een ereveld ingericht waar de as van veteranen (en hun naasten) kan worden verstrooid. Hiervoor kunt u contact opnemen met Helma Sueters van Yarden (helma.sueters@yarden.nl) of met Pieter van Hoffen (phvanhoffen@tele2.nl).

Veteranenlandgoed Vrijland
Koningsweg 31, 6816 TG Schaarsbergen
website:
www.veteranenlandgoedvrijland.nl

13 Militaire en oorlogsmusea

Hierna volgt een lijst met (militaire) musea die gratis toegankelijk zijn of die korting geven op vertoon van de veteranenpas. Bij musea op Defensieterrein is legitimatie verplicht. De met een * aangegeven musea zijn toegankelijk voor rolstoelgebruikers.

13.1 ALGEMEEN

Airborne Museum 'Hartenstein'*

Utrechtseweg 232, 6862 AZ Oosterbeek, tel: 026-3337710, website: www.airbornemuseum.nl Openingstijden: apr t/m okt ma t/m za 10.00-17.00 uur, nov t/m mrt ma t/m za 11.00-17.00 uur, zon- en feestdagen 12.00-17.00 uur (m.u.v. 1 jan en 25 dec, op 24 en 31 dec sluit het museum om 16.00 uur). Entree met veteranenpas: € 7,50 (i.p.v. € 8,50).

Kazemattenmuseum Kornwerderzand

Afsluitdijk 5, 8752 TP Kornwerderzand, tel: 0517-579453 of 06-81246870 website: www.kazemattenmuseum.nl Openingstijden: mei t/m okt wo en za 10.00-17.00 uur, juli en aug ook zo 13.00-17.00 uur. Buiten deze openingstijden is groepsbezoek op afspraak mogelijk. Entree met veteranenpas: gratis.

Nationaal Bevrijdingsmuseum 1944-1945*

Wylerbaan 4, 6561 KR Groesbeek, tel: 024-3974404, website: www.bevrijdingsmuseum.nl Openingstijden: ma t/m za 10.00-17.00 uur, zon- en feestdagen 12.00-17.00 uur (m.u.v. 1 jan en 25 dec). Entree met veteranenpas: € 5,50 (i.p.v. € 10,50), WO II-veteranen: gratis.

Museum De bewogen jaren 1939-1950*

Floreffestraat 1, 5095 AV Hooge Mierde, tel: 013-5093133 (b.g.g. 013-5091776), website: www.museumdebewogenjaren.nl Openingstijden: mei t/m okt di t/m zo 13.00-17.00 uur, nov t/m apr do t/m zo 13.00-17.00 uur. Groepen op afwijkende tijden op

afspraak mogelijk. Entree met veteranenpas: € 3,- (i.p.v. € 4,-).

Stichting Museum 1940-1945

Nieuwe Haven 27-28, 3311 AP Dordrecht, tel: 078-6130172, website: www.museum19401945.nl Openingstijden: di, wo, vr en za 10.00-17.00 uur en zo 13.00-17.00 uur. uur (m.u.v. 9 jan tot 1 feb, 1e paasdag, 1e pinksterdag en 25 dec). Entree met veteranenpas: gratis.

Museum Militaire Traditie 't Schilderhuis

Van Rijckevorselstraat 2, 3972 ER Driebergen-Rijsenburg, tel: 0343-517588, website: www.schilderhuis.com Openingstijden: za, zo en feestdagen 13.00-17.00 uur, wo 14.00-17.00 uur (m.u.v. 1 jan, 1e paasdag, 1e pinksterdag en 25 dec). Entree met veteranenpas: € 2,- (i.p.v. € 3,-).

Oorlogsmuseum Overloon*

Museumpark 1, 5825 AM Overloon, tel: 0478-641250, website: www.oorlogsmuseum.nl Openingstijden: gehele jaar ma t/m vr: 10.00-17.00 uur, za, zo en feestdagen: 11.00-17.00 uur (m.u.v. 1 jan, 24, 25 en 31 dec). Entree met veteranenpas € 9,- (i.p.v. € 14,-).

Museum Oorlog en Vrede

Ginnekenweg 76, 4818 JH Breda, tel: 076-5214156, website: http://members.ziggo.nl/wimmol Openingstijden: alleen op afspraak. Entree: gratis.

Verzetsmuseum Friesland* (onderdeel van het Fries Museum)

Het Verzetsmuseum Friesland heeft haar deuren gesloten i.v.m. de verhuizing naar een nieuw museumgebouw op het Wilhelminaplein (Zaailand) in Leeuwarden. Het museum gaat weer open in september 2013.
Wilhelminaplein 92, 8911 BS Leeuwarden, tel: 058-2120111, website: www.friesverzetsmuseum.nl Openingstijden: di t/m zo 11.00-17.00 uur (m.u.v. 1 jan, 27 apr en 25 dec). Entree met veteranenpas: gratis.

Verzetsmuseum Zuid-Holland*

Turfmarkt 30, 2801 HA Gouda, tel: 0182-520385, website: www.verzetsmuseum-zh.nl Openingstijden: di t/m vr 10.00-17.00 uur, za 12.00-17.00 uur (m.u.v. zon- en feestdagen). Entree met veteranenpas: gratis.

Oorlogsverzetsmuseum Rotterdam*

Coolhaven 375, 3015 GC Rotterdam, tel: 010-4848931, website:

www.ovmrotterdam.nl Openingstijden: di t/m vr 10.00-17.00 uur, 4 en 5 mei 12.00-17.00 uur, zon- en feestdagen 12.00-17.00 uur (m.u.v. 1 jan, 27 apr en 25 dec). Entree met veteranenpas: gratis.

Vliegend Museum Seppe*

Pastoor van Breugelstraat 93E, 4744 RC Bosschenhoofd, tel: 0165-321335, website: www.vliegendmuseumseppe.nl Openingstijden: gehele jaar za en zo 13.00-17.00 uur, mrt t/m nov wo 13.00-17.00 uur, apr t/m okt do en vr 13.00-17.00 uur. Voor groepen andere tijden beschikbaar op afspraak. Entree met veteranenpas: € 4,- (i.p.v. € 4,50).

Nationaal Tinnen Figuren Museum*

Markt 1, 7731 DB Ommen, tel: 0529-454500, website: www.tinnenfigurenmuseum.nl Openingstijden: apr t/m okt di t/m za 11.00-17.00 uur, zon- en feestdagen 13.00-17.00 uur, nov t/m mrt za en tijdens schoolvakanties 11.00-17.00 uur, zon- en feestdagen 13.00-17.00 uur (m.u.v. 1 jan en 25 dec). Entree met veteranen-pas: € 2,50 (i.p.v. € 5,-). Rolstoelgebruikers krijgen 50 procent korting (€ 2,50 i.p.v. € 5,-).

Museumpark Bevrijdende Vleugels*

Sonseweg 39, 5681 BH Best, tel: 0499-329722, website: www.wingsofliberation.nl Openingstijden: wo t/m za, zon- en feestdagen en schoolvakanties (zie website) 10.00-17.00 uur, (gesloten nov t/m eind mrt). Entree met veteranenpas: € 5,- (i.p.v. € 6,50).

Achterhoeks Museum 1940-1945*

Markstraat 6, 7255 CA Hengelo (Gld), tel: 0575-465170 (tijdens openingstijden), website: www.achterhoeksmuseum1940-1945.nl Openingstijden: apr t/m okt wo t/m zo 13.00-17.00 uur, in juli en aug ook op di 13.00-17.00 uur, nov t/m mrt wo, za en zo 13.00-17.00 uur, feestdagen 13.00-17.00 uur (gesloten: 25 dec t/m 2 jan). Groepen van 10 personen of meer op afspraak, dat kan ook buiten de reguliere openingsuren en -dagen. Rondleidingen op afspraak (ook vanaf 10 personen), info: tel: 0575-463942. Entree met veteranenpas: € 3,50 (i.p.v. € 4,50).

Aaltense Musea (Markt 12, Euregionaal museum voor de Vrijheid, Aaltens Historisch Museum)*

Markt 14, 7121 CS Aalten, tel: 0543-471797, website:

www.aaltensemusea.nl Openingstijden: mei t/m sep di t/m za 10.00-17.00 uur, zo 13.00-17.00 uur, okt t/m apr: di t/m vr 10.00-17.00 uur, za en zo 13.00- 17.00 uur, 2e paasdag, 2e pinksterdag en Hemelvaartsdag 13.00-17.00 uur (m.u.v. 1 jan, 27 apr, 1e paasdag, 1e pinksterdag, 24, 25 en 31 dec). Entree met veteranenpas: gratis. Het museum is grotendeels rolstoeltoegankelijk.

Regionaal Museum 1940-1945 Schagen e.o.

Slot Schagen, Slotplein 4, 1741 BS Schagen, tel. beheerder: 0224-216248, website: http://home.quicknet.nl/qn/prive/n.j.grooff/ Openingstijden: 'Westfriese donderdagen' (in juli, aug en 1e do sept) en 5 mei 10.00-17.00 uur, groepen op afspraak. Entree met veteranenpas: € 1,50 (i.p.v. € 3,-).

Luchtoorlog- en Verzetsmuseum CRASH 40-45*

Fort bij Aalsmeer, Aalsmeerderdijk 460, 1436 BM Aalsmeerderburg, tel: 0297-530667, website: www.crash40-45.nl Openingstijden: elke za 11.00-16.00 uur, groepen op afspraak. Entree met veteranenpas: gratis.

Nederlands Militair Kustverdedigingsmuseum Fort aan den Hoek van Holland*

Stationsweg 82, 3151 HS Hoek van Holland, tel: 0174-382898, website: www.forthvh.nl Openingstijden: op eigen gelegenheid 13.00-15.30 uur (zie website), voor data en overige openstellingen met rondleiding (€ 6,50) zie website. Entree met veteranenpas: gratis.

Nederlands Vestingmuseum*

Westwalstraat 6, 1411 PB Naarden, tel: 035-6945459, website: www.vestingmuseum.nl Openingstijden: di t/m vr 10.30-17.00 uur, za, zo en feestdagen 12.00-17.00 (m.u.v. 1 jan, 30 apr, 25 en 31 dec). Na afspraak is groepsbezoek van ma t/m zo mogelijk. Entree met veteranenpas: € 4,50 (i.p.v. € 6,50).

Herinneringscentrum Kamp Westerbork*

Oosthalen 8, 9414 TG Hooghalen, tel: 0593-592600, website: www.kampwesterbork.nl Openingstijden: sept t/m mrt ma t/m vr 10.00-17.00 uur, za en zo 13.00-17.00 uur, apr t/m aug 11.00-17.00 uur, feestdagen 11.00-17.00 uur (26 dec 13.00-17.00 uur). Gesloten op 25 en 31 dec. Kijk voor de openings-

tijden in januari op de website. Entree met veteranenpas: gratis.

Generaal Maczek Museum

Trip van Zoudtlandtkazerne, De la Reijweg 95, 4818 BA Breda, tel: 076-5274089, website: www.maczekmuseum.nl Openingstijden: elke 2e en 4e zo van de maand 14.00-17.00 uur (m.u.v. feestdagen), groepen op afspraak, zie website. Entree: gratis

Nationaal Monument Kamp Vught

Lunettenlaan 600, 5263 NT Vught, tel: 073-6566764. Website: www.nmkampvught.nl Openingstijden: ma 10.00-17.00 uur (april t/m september), di t/m vr 10.00-17.00 uur, za, zo en feestdagen 12.00-17.00 uur, 4 mei 10.00-19.00 uur en 5 mei 10.00-17.00 uur (m.u.v. 10 t/m 31 jan, 25 en 31 dec en ma van okt t/m mrt). Entree: gratis.

Verzetsmuseum Amsterdam

Vanaf 17 oktober 2013 incl. het Verzetsmuseum Junior (voor kinderen 9-14 jaar)
Plantage Kerklaan 61, 1018 CX Amsterdam, tel: 020-6202535, website: www.verzetsmuseum.org Openingstijden: di t/m vr 10.00-17.00 uur, za, zo, ma en feestdagen 11.00-17.00 uur (m.u.v. 1 jan, 27 apr en 25 dec). Entree met veteranenpas: € 4,50 (i.p.v. € 8,-).

Museum De Vrijheid

Opperduit 14, 2941 AK Lekkerkerk, tel: 0180-664120 of 06-14338260, website: www.devrijheidonline.nl Openingstijden: elke 1e en 3e za van de maand, 10.00-16.00 uur en op afspraak. Entree met veteranenpas: gratis.

Stichting Museum Canadian Allied Forces 1940-1945*

Ulgersmaweg 51, 9731 BL Groningen, tel: 050-5494197 of 06-51370717, website: www.canadianalliedforces.com Het museum is zes maanden per jaar geopend, zie de website voor de openingsdata. Openingstijden: 12.30-16.30 uur. Het is mogelijk om buiten de reguliere openingstijden (tegen een kleine vergoeding) het museum te bezoeken voor een lezing en/of rondleiding. Entree: gratis.

Twents Oorlogsmuseum Vriezenveen '40-'45

Oosteinde 364/366, 7671 AH Vriezenveen, tel: 06-10599063. Website: www.oorlogsmuseum-vriezenveen.nl Openingstijden: van de eerste wo in april tot de laatste za in oktober, wekelijks op

wo en za 11.00-17.00 uur. Persoonlijke rondleiding is mogelijk. Resterende dagen op afspraak, ook voor grote groepen. Entree met veteranenpas: gratis

Unifil-museum

Spijksedijk 54/56, 4207 GN Gorinchem, Info: N. de Jong, tel: 010-4741937, e-mail: info@dorstigetypes.nl of n.jong26@chello.nl, website: www.dorstigetypes.nl Openingstijden: za en zo 10.00-17.00 uur en voor groepen op afspraak (tegen een vergoeding). Entree: gratis.

Bunker Museum IJmuiden

Badweg 38, 1978 BZ IJmuiden (tegenover camping de Duindoorn). Voor rondleidingen www.wn2000.nl of e-mail: info@wn2000.nl Zie voor actuele openingstijden www.bunkermuseum.nl
Entree met veteranenpas: € 2,- (i.p.v. € 3,50), minirondleidingen € 1,- (i.p.v. € 2,-).

13.2 KONINKLIJKE LANDMACHT

Historische Collectie Militaire Inlichtingen Dienst

Eperweg 149 (gebouw 124), 8084 HE 't Harde, tel: 0525-657640, website: www.defensie.nl Openingstijden: wo 09.00-16.00 uur. Entree: gratis.

Legermuseum

Het Legermuseum in Delft is gesloten en wordt met het Militaire Luchtvaart Museum samengevoegd tot het nieuwe Nationaal Militair Museum (NMM). Dit museum wordt gebouwd op de voormalige vliegbasis Soesterberg en gaat in het najaar van 2014 open. Info: website: www.nmmbouwt.nl

Historische Collectie Regiment Stoottroepen Prins Bernhard*

Johan Willem Frisokazerne, Balkenweg 3, 9405 CC Assen, tel: 0592-358163, website: www.stoottroepers.nl Openingstijden: wo en do 13.00-16.00 uur, vr 13.00-17.00 uur. Entree: gratis.

Cavaleriemuseum*

Bernhardkazerne, Barchman Wuytierslaan 198, 3818 LN Amersfoort, tel: 033-4661996, website: www.cavaleriemuseum.nl Openingstijden: di t/m vr 10.00-16.00 uur (m.u.v. 1 jan, 27 apr, Hemelvaartsdag, 25, 26 en 31 dec). Entree met veteranenpas: gratis.

Museum Korps Rijdende Artillerie

Eperweg 149 (gebouw 79), 8084 HE 't Harde, tel: 0525-657836 (b.g.g: 0525-657326), website: www.korpsrijdendeartillerie.nl Openingstijden: wo 13.00-17.00 uur (op afspraak zijn voor groepen

andere bezoektijden mogelijk). Entree: gratis (m.u.v. groepen).

Historische Collectie Grondgebonden Luchtverdediging*

Luitenant-generaal Bestkazerne, Ripseweg 1, 5816 AC Vredepeel, tel: 0493-598850, e-mail: hvglvd@mindef.nl, website: www.luchtdoelartillerie.nl Openingstijden: wo en do 10.00-15.00 uur, op verzoek zijn andere openingstijden mogelijk. Entree: gratis. In de Historische Verzameling zijn een rolstoel, een rollater en een invalidentoilet aanwezig.

Museum Bronbeek*

Velperweg 147, 6824 MB Arnhem, tel: 026-3763555, website: www.bronbeek.nl Openingstijden: di t/m zo, 2e paasdag en 2e pinksterdag 10.00-17.00 uur (m.u.v. 1 jan en 25 dec). Entree met veteranenpas: gratis.

Museumpark Harskamp

Infanterie Museum*, Infanterie Schietkamp Museum, Museum Korps Nationale Reserve* en Smalspoor Museum, Otterloseweg 5, 6732 BR Harskamp, tel: 0318-454492. website: www.museumparkharskamp.nl Openingstijden: jan t/m mrt wo 13.00-16.00 uur, apr t/m juni en sept t/m dec di t/m vr 13.00-16.00 uur (m.u.v. Goede Vrijdag, 27 apr, 5 en 6 mei en Hemelvaart) en juli en aug ma t/m vr 10.00-16.00 uur, groepen en rondleidingen op afspraak. Entree met veteranenpas: gratis.

Geniemuseum*

Lunettenlaan 201, 5263 NT Vught, tel: 073-6881867, website: www.geniemuseum.nl Openingstijden: di t/m vr 10.00-16.00 uur, juli en aug ook op zo 12.00-16.00. Groepen op afspraak, rondleidingen over terrein door medewerkers Nationaal Kamp Vught, na aanmelding op www.nmkampvught.nl Entree met veteranenpas: gratis.

Historische Verzameling Regiment Van Heutsz

Oranjekazerne, gebouw 31, Clement van Maasdijklaan 5, 6816 TW Arnhem, tel: 026-3532772, website: www.defensie.nl Openingstijden: do, alleen op afspraak, niet op feestdagen. Entree met veteranenpas: gratis.

Historische Verzameling Militair Geneeskundige Dienst KL

Kpl van Oudheusdenkazerne, Noodweg 37, 1213 PQ Hilversum, tel: 035-5774201. website: www.regimentgeneeskundigetroepen.nl Openingstijden: wo 09.00-16.00

uur, groepen op afspraak (tel: 035-5774360). Entree met veteranenpas: gratis.

Nederlands Artillerie Museum*

Eperweg 149, 8084 HE 't Harde, tel: 0525-657310, website: www.nederlandsartilleriemuseum.nl Openingstijden: di t/m do 13.30-17.00 uur, vr 13.30-16.00 uur, archief alleen op afspraak. Entree met veteranenpas: gratis (geldt ook voor één introducé).

Historische Collectie Korps Commandotroepen*

Engelbrecht van Nassaukazerne, Parabaan 10, 4706 CN Roosendaal, tel (di 09.00-15.00 uur): 0165-358441, website: www.korpscommandotroepen.nl Openingstijden: op afspraak op elke di 09.30-14.30 uur. Andere dagen zijn ook mogelijk voor groepen (m.u.v. het weekend). Entree: gratis.

Historische Collectie Garderegiment Grenadiers en Jagers

Oranjekazerne, Clement van Maasdijklaan 5, 6816 TW Arnhem, tel: 026-3533369, website: www.garderegimentgrenadiersenjagers.nl Openingstijden: iedere do 10.00-16.00 uur (m.u.v. feestdagen) en op afspraak. Entree met veteranenpas: gratis. Gratis rondleidingen.

Historische Collectie Bevoorradings- en Transporttroepen*

Voormalig Intendancemuseum, Historische Verzameling Intendance/B&T en Historische Verzameling AAT.
Kamp Soesterberg, gebouw V20, Zeisterspoor 8, 3769 AP Soesterberg, tel: 033-4662032, website: www.museumbevoentransport.nl Openingstijden: ma en wo 10.00-15.00 uur en vr op afspraak (25 dec t/m 1 jan gesloten). Entree met veteranenpas: gratis.

Regimentsverzameling Brigade en Garde Prinses Irene*

Gen-maj De Ruyter van Steveninckkazerne, Eindhovensedijk 42, 5688 ZG Oirschot,
tel: 040-2665665, website: www.fuseliers.net Openingstijden: wo 10.00-16.30 uur en op afspraak. Entree met veteranenpas: gratis

Historische Verzameling Regiment Limburgse Jagers

Van Hornekazerne, gebouw 19, Kazernelaan 101, 6006 SP Weert, tel: 0495-462940, website: www.limburgsejagers.nl/stichting/traditiekamer.html Openingstijden: di en vr 09.30-12.30 uur en op afspraak. Entree: gratis.

Regimentscollectie Technische Troepen (RCTT)*

Kamp Soesterberg, Zeisterspoor 8, 3769 AP Soesterberg, gebouw V15, tel: 033-4662021 of 033-4662505, website: www.technische-troepen.nl Openingstijden: ma, wo en vr 09.15-12.15 uur en 13.15-15.30 uur. Andere dagen voor groepen op afspraak. Entree: gratis.

13.3 KONINKLIJKE LUCHTMACHT

Luchtoorlogsmuseum Fort Veldhuis*

Genieweg 1, 1967 PS Heemskerk, tel: 0251-230670 (b.g.g. 06-20298691), website: www.arg1940-1945.nl Openingstijden: mei t/m okt zo 10.00-17.00 uur (groepsbezoeken op afspraak via tel: 06-20298691). Entree met veteranenpas: gratis.

Militaire Luchtvaart Museum

Het Militaire Luchtvaart Museum in Soesterberg is gesloten en wordt met het Legermuseum samengevoegd tot het nieuwe Nationaal Militair Museum (NMM). Dit museum wordt gebouwd op de voormalige vliegbasis Soesterberg en gaat in het najaar van 2014 open. Info: website: www.nmmbouwt.nl

Traditiekamer Typhoon, Vliegbasis Volkel

Zeelandsedijk 10, 5408 ZW Volkel, tel: 0413-276601, website: www.luchtmacht.nl Openingstijden: 1e en 3e vr van de maand 14.00-16.00 uur (groepen in overleg ook op andere dagen). Entree: gratis.

Traditiekamer Marineluchtvaartdienst Maritiem Vliegkamp De Kooy

Maritiem Vliegkamp De Kooy, Rijksweg 20, 1786 PT Den Helder, website: www.traditiekamermld.nl Openingstijden: dagelijks op afspraak via Bedrijfsbureau 991 SQ Maritiem Vliegkamp De Kooy. Bij voorkeur via e-mail: info@traditiekamermld.nl en in afschrift (cc) aan: ae.lassche@mindef.nl Schriftelijk: Bedrijfsbureau 991 SQ Maritiem Vliegkamp De Kooy t.a.v. A.E. Lassche, Postbus 10000, 1780 CA Den Helder, tel: 0223-658777, fax: 0223-658775. Entree: gratis.

Traditiekamer Vliegbasis Gilze-Rijen

Rijksweg 121, 5121 RD Rijen, tel: 0161-296104 of 06-10853220, website: www.luchtmacht.nl Openingstijden: do 13.00-15.30 uur. Rondleidingen voor groepen op afspraak op di en wo (aanmelden: e-mail: dhc.svc@mindef.nl). Entree: gratis.

Traditiekamer Vliegbasis Leeuwarden

Keegsdijkje 7, 8919 AK Leeuwarden, tel: 058-2346146 of 058-2346700, website: www.luchtmacht.nl Openingstijden: 1e wo van de maand 13.00-16.30 uur, overige werkdagen op afspraak. Entree: gratis.

Museum Vliegbasis Deelen*

Hoenderloseweg 10, gebouw 20, 6816 SW Arnhem/Deelen, tel: 026-3341625 of 06-20901649, website: www.museumvlbdeelen.nl Openingstijden: za en zo 11.00-17.00 uur (groepen op afspraak). Entree met veteranenpas: gratis.

13.4 KONINKLIJKE MARINE

Marinemuseum (incl. drie museumschepen: onderzeeboot Tonijn, ramschip Schorpioen en mijnenveger Abraham Crijnssen)

Hoofdgracht 3, 1781 AA Den Helder, tel: 0223-657534, website: www.marinemuseum.nl Openingstijden: ma t/m vr 10.00-17.00 uur, za, zo en feestdagen 12.00-17.00 uur (m.u.v. 1 jan, 25 en 26 dec), nov t/m apr op ma gesloten (m.u.v. officiële schoolvakanties). Entree met veteranenpas: gratis.

Mariniersmuseum*

Wijnhaven 7-13, 3011 WH Rotterdam, tel: 010-4129600, website: www.mariniersmuseumrotterdam.nl Openingstijden: di t/m vr 10.00-17.00 uur, za, zo en feestdagen 11.00-17.00 uur (m.u.v. 1 jan, 1e paasdag, 27 apr, 5 mei, Hemelvaartsdag, 1e pinksterdag en 25 dec). Entree met veteranenpas: gratis.

Museumschip Mercuur

Dr. Lelykade (tegenover nr. 10a), 2583 CM Scheveningen, tel: 070-3540315, website: www.museumschip-mercuur.nl Openingstijden: mei t/m okt di t/m zo 10.00-17.00 uur, nov t/m apr wo, za en zo 10.00-17.00 uur. Entree met veteranenpas: gratis.

13.5 KONINKLIJKE MARECHAUSSEE

Museum der Koninklijke Marechaussee*

Weeshuiswal 9, 4116 BR Buren, tel: 0344-571256, website: www.marechausseemuseum.nl Openingstijden: dagelijks 12.30-16.30 uur (m.u.v. 1 jan, 24, 25, 26 en 31 dec). Op afspraak voor groepen buiten de openingstijden geopend. Entree met veteranenpas: gratis.

14 Landelijke herdenkingen en vieringen

4 mei

Nationale Dodenherdenking
Locatie: Amsterdam, herdenkingsbijeenkomst voor direct betrokkenen en nabestaanden in de Nieuwe Kerk en openbare, officiële plechtigheid bij het Nationaal Monument op de Dam.
Info: Nationaal Comité 4 en 5 mei
Nieuwe Prinsengracht 89,
1018 VR Amsterdam
tel: 020-7183500,
fax: 020-7183501
e-mail: info@4en5mei.nl,
website: www.4en5mei.nl

Dodenherdenking Grebbeberg
Locatie: Rhenen, militair ereveld Grebbeberg.
Info: Gemeente Rhenen,
tel: 0317-612333.

Dodenherdenking Koopvaardij
Locatie: Rotterdam, Nationaal Koopvaardijmonument 'De Boeg'.
Info: Gemeente Rotterdam,
Bureau Zelfstandigen en Scheepvaart,
tel: 010-2062714.

Dodenherdenking Ereveld Loenen
Locatie: Loenen, Ereveld.
Info: Oorlogsgravenstichting,
tel: 070-3131093.

5 mei

Defilé, symposium en herdenkingsbijeenkomst Wageningen
Herdenkingsplechtigheid op het 5 Mei Plein, gezamenlijke activiteit van de gemeente Wageningen en het Nationaal Comité Herdenking Capitulaties 1945 Wageningen (NCHC). Zie voor actuele info: www.nchc.nl. Info symposium, herdenkingsbijeenkomst (uitsluitend op uitnodiging) en defilé (deelname geallieerde en Nederlandse WO II-veteranen, in beperkte mate aangevuld met andere veteranen op basis van een jaarlijks te kiezen thema, aanmelding gaat via eigen veteranenvereniging).
Info: Projectbureau NCHC 1945 Wageningen, Postbus 1, 6700 AA Wageningen, tel: 0317-492522, fax: 0317-492440, e-mail: secretariaat@nchc.nl, website: www.nchc.nl of www.4en5meiwageningen.nl

Nationale Viering van de Bevrijding
Locatie: het nationale startschot is ieder jaar in een andere provincie, 's middags heeft iedere provincie (en Amsterdam) een eigen bevrijdingsfestival en 's avonds is het afsluitende openluchtconcert in Amsterdam.
Info: Nationaal Comité 4 en 5 mei,
Nieuwe Prinsengracht 89,
1018 VR Amsterdam
tel: 020-7183500,
fax: 020-7183501
e-mail: info@natcom45.nl,
website: www.4en5mei.nl

Laatste zaterdag van juni

Nederlandse Veteranendag
De Nederlandse Veteranendag is het grootste evenement voor veteranen in Nederland. In 2003 werd de Commissie Nederlandse Veteranendag ingesteld. Deze moest bezien hoe de gewenste maatschappelijke erkenning en waardering voor veteranen kon worden ingevuld en vooral vergroot. De commissie adviseerde daarvoor een jaarlijkse nationale veteranendag in het leven te roepen, te noemen: de Nederlandse Veteranendag. Dit moest de dag worden waarop de samenleving in brede zin haar erkenning en waardering voor het werk van veteranen zou kunnen uitdrukken. De regering nam het advies van de commissie over en stelde het Comité Nederlandse Veteranendag aan om de Nederlandse Veteranendagen te laten organiseren. Het comité kreeg de beschikking over een projectorganisatie en deze organiseerde in 2005 de eerste Nederlandse Veteranendag.

Als eerbetoon aan ZKH prins Bernhard besloot het Kabinet destijds de Nederlandse Veteranendag altijd op 29 juni, zijn geboortedag, te houden. In 2008 viel deze datum op een zondag, dus werd uitgeweken naar de zaterdag daarvoor. Dat leverde het hoogste aantal bezoekers van de eerste vier jaar Nederlandse Veteranendag. Dat kwam vooral omdat een zaterdag veel betere mogelijkheden bood voor jonge, nog werkende veteranen, een sterk groeiende groep. Op basis van de

ervaringen in 2008 is toen gekozen voor de laatste zaterdag in juni als vaste dag voor het evenement. Deze dag ligt het dichtst bij de oorspronkelijke keuze: 29 juni, de geboortedag van ZKH prins Bernhard. Inmiddels was in 2012 de achtste Nederlandse Veteranendag een feit met 85.000 bezoekers en – wederom – vele lovende reacties in de media en van veteranen.

Het programma van de Nederlandse Veteranendag bestaat uit de inmiddels bekende vier onderdelen: een plechtigheid in de Ridderzaal, een ceremoniële medaille-uitreiking op het Binnenhof, een veteranendefilé door de Haagse binnenstad en een grote manifestatie op het Malieveld. Sinds 2008 maakt de genoemde projectorganisatie deel uit van de Stichting Nederlandse Veteranendag die door het Comité Nederlandse Veteranendag niet alleen is belast met het organiseren van de Nederlandse Veteranendag, maar ook met het vergroten van de publieke bekendheid met oorlogs- en uitzendervaringen en met het stimuleren van de waardering voor veteranen in de samenleving. Met het initiëren, coördineren en stimuleren van educatieve activiteiten en producten over de Nederlandse veteranen, het voeren van een publiekscampagne en het organiseren van diverse evenementen geeft de stichting hieraan inhoud.

Info: Stichting Nederlandse Veteranendag
Postbus 427, 2501 CK Den Haag
e-mail: info@veteranendag.nl,
website: www.veteranendag.nl

15 augustus

Herdenking einde WO II in Zuidoost-Azië
Locatie: Den Haag, herdenkingsbijeenkomst in Nederlands Congrescentrum (ochtend) en plechtigheid bij Indisch Monument (middag).
Info: Stichting Herdenking 15 augustus 1945
Postbus 85747, 2508 CK Den Haag
tel: 070-3305145, fax: 070-3562809
e-mail: info@indieherdenking.nl,
website: www.indieherdenking.nl

1e zaterdag van september

Dodenherdenking Nationaal Indië-monument 1945-1962
Locatie: stadspark Hattem te Roermond.
Info: Stichting Nationaal Indië-monument 1945-1962
Postbus 1302, 6040 KH Roermond
tel: 0475-330357
e-mail:
secretariaat@nim-roermond.nl,
website: www.nim-roermond.nl

Trefwoordenregister

Afdeling Semi-Statische Archiefdiensten (voorheen BRIOP) 43
Algemene Christelijke Organisatie Militairen 36
Algemene Federatie Militair Personeel 31, 36
Algemene Vereniging van Oud- en actief dienend personeel van de Koninklijke Marine 31
Algemene Vereniging van Reserve Militairen 36
Artillerie Veteranen Associatie 31

BBTV Vakbond voor jonge beroepsmilitairen 36
Blue Helmets Motor Group 37
Bond van Nederlandse Militaire Oorlogs- en Dienstslachtoffers 30
Bond van Oud-Stoottroepers en Stoottroepers 32
Bond van oud-strijders Nederlands-Indië en Nieuw-Guinea 37
Bond van Wapenbroeders 32
Bronbeek 58

Centraal Aanmeldpunt van het Veteraneninstituut 24, 26
Centrum '45 28
Centrum Maliebaan 28
Checkpoint 17
Cogis 55, 76
Collectie Legermuseum 76
Commandostichting/Vereniging Veteranen KCT 32
Contact Oud Mariniers 32

De Gewonde Soldaat 37
Defilé, symposium en herdenkingsdienst Wageningen 88
Defilé, Nederlandse Veteranendag 90
Dienstencentrum Bedrijfsmaatschappelijk werk Defensie (DCBMW) 26
Digitale Sociale Kaart Veteranen (DiSKv) 29
Dodenherdenking Ereveld Loenen 88
Dodenherdenking Grebbeberg 88
Dodenherdenking Koopvaardij 88
Dodenherdenking Nationaal Indië-monument 1945-1962 90
Draaginsigne Gewonden 52
Draaginsigne Veteranen 53
Dutch Military Veterans (DMV) 37
Dutch Veterans Bikers Association 37

Eretekens 51
Ereschuld 50

Federatie van Verenigingen van Indië Militairen (FIM) 32
FNV Veteranen 36
Forensisch instituut De Waag 28
FVNO | MHB 36

Geestelijke Verzorging 25
Gezamenlijke Militaire Fondsen 57
GGZ Noord-Drenthe 27

Handleiding Nabestaanden 44
Handreiking veteranenuitvaart 59
Harley-Davidson Club Dutch Forces 37
HDP/Afdeling Decoratiebeleid & Toekenning Onderscheidingen 54
Herdenkingen en vieringen 88

Inloophuizen 68
Inspecteur-Generaal der Krijgsmacht/Inspecteur der Veteranen 42
Internet 62
Interviewproject Nederlandse Veteranen 19

JWF-vereniging 32

Kareoler, de 30
Kennis- en onderzoekscentrum 74
Klachtenfunctionaris voor veteranen en dienstslachtoffers 42
Kleding en Persoonlijke Uitrusting bedrijf (KPU-bedrijf) 44
Koninklijke Vereniging van Eervol ontslagen Officieren van de Nederlandse Krijgsmacht 32
Koninklijke Vereniging van Marine Officieren 32
Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reserve Officieren 32
Koude Oorlog Veteranen en Oud-Militairen 36

Landelijke Vereniging Veteranen Geneeskundige Dienst 33
Landelijk Zorgsysteem voor Veteranen 24

Marechausseevereniging 37
Militaire en oorlogsmusea 78
-Algemeen 78
-Koninklijke Landmacht 83
-Koninklijke Luchtmacht 86
-Koninklijke Marine 87
-Koninklijke Marechaussee 87
Militaire Geestelijke Gezondheidszorg (MGGZ) 25, 27
Militair Invaliditeits Pensioen 48
Militair Revalidatie Centrum Aardenburg 56
Ministerie van Defensie 40
Monuta Veteranenuitvaart 59

Nagedachtenisoorkonde 53
Nationaal Comité 4 en 5 mei 88
Nationaal Comité Herdenking Capitulaties 1945 Wageningen 88
Nationaal Fonds voor Vrijheid en Veteranenzorg (vfonds) 58
Nationale Dodenherdenking 88
Nationale ombudsman 59
Nationale Viering van de Bevrijding 89
Nederlands Instituut voor Militaire Historie 75
NIOD 76
Nederlandse Officieren Vereniging 33
Nederlandse UNIFIL Vereniging 33
Nederlandse Veteranendag 89
Netherlands Ex-Servicemen & Women's Association in Australia 33
Nuldelijnsondersteuning 25, 28

Onafhankelijke Defensiebond 37
Onderscheidingen 51
Open Militaire Kampioenschappen 22
Opmaken onderscheidingen 54
Oorlogsgravenstichting 58

Pensioenen, uitkeringen en voorzieningen '45
Politie Veteranen Platform 33
Privacy en klachten (LZV) 29
Publieksvoorlichting (voorheen Defensievoorlichtingscentrum) 41

Raad voor civiel-militaire Zorg en Onderzoek 25
Reinier van Arkel, Psychotraumacentrum Zuid-Nederland 27
Reisfaciliteiten 16
Regeling Ereschuld 50
Reüniefaciliteiten 16

Sinai Centrum 28
Social media 15
Stichting 1940-1945 55
Stichting Benteng 33
Stichting de Basis 26
Stichting Dienstverlening Veteranen 10
Stichting Erfgoed VVDM 37
Stichting Federatie van Organisaties van Veteranen en Oud-Gedienden van de Militaire Luchtvaart 33
Stichting Herdenking 15 augustus 1945 90
Stichting Koopvaardijpersoneel 1940-1945 33
Stichting Marechaussee Contact 33
Stichting Nationaal Indië-monument 1945-1962 90
Stichting Nederlandse Veteranen Motorrijders 37
Stichting Nederlandse Veteranendag 90
Stichting Relaties van Veteranen en Oorlogsgetroffenen 56
Stichting Veteranen 5-5 RI 34
Stichting Veteranen Hoorn, Blokker en Zwaag 37
Stichting Veteranen Regiment Verbindingstroepen 33
Stichting Reservisten Veteranen Nederland 33

Tijdschriften van de krijgsmachtdelen 20

Uitvoeringsbedrijf Veteranen, Reservisten en Decoraties (UB VRD) 40
Unie van Nederlandse Veteranen 34

Vakbond voor Burger en Militair defensiepersoneel VBM 34
Vereniging Dragers Militaire Dapperheidsonderscheidingen 34
Vereniging Huzaren van Boreel 34
Vereniging Jonge Veteranen 34
Vereniging KLu Veteranen Nederlands Nieuw-Guinea 1958-1962 37
Vereniging Nederlandse Veteranen en Oud-Militairen Costa Blanca (Spanje) 38
Vereniging Nieuw-Guinea Militairen 1945-1962 34
Vereniging Oud-Leden 1 (NL) UN Signal Battalion 34
Vereniging van Ex- en Actief dienende Vrouwelijke Militairen der Koninklijke Marine 34

Vereniging van Oud-Korea Strijders 34
Vereniging van Oud-Militairen Indiëgangers (VOMI) 35
Vereniging van Oud-Pontonniers en Torpedisten 35
Vereniging van Oud Strijders van de Indië-bataljons van het Garderegiment Prinses Irene (VOS GRPI) 38
Vereniging van Oud Strijders van de Koninklijke Nederlandse Brigade 'Prinses Irene' (VOS KNBPI) 38
Vereniging van Vredesmissieveteranen Koninklijke Luchtmacht (VMVKLU) 38
Vereniging Veteranen Garderegiment Fuseliers Prinses Irene (VVGFPI) 35
Vereniging Veteranen Regiment van Heutsz 38
Vereniging van OVW'ers Engeland/Schotland 1940-1946 35
Vereniging van Vrouwelijke Militairen Koninklijke Landmacht 35
Vereniging Veteranen en Oud Militairen Korps Militaire Administratie 35
Vereniging Veteranen Grenadiers en Jagers 35
Vereniging Veteranen van het Regiment Bevoorrading en Transport 35
Vereniging Veteranen van het Regiment Technische Troepen 35
Vereniging Veteranen en Postactieven Regiment Verbindingstroepen (VVPRV) 38
Veteranen Regiment Genietroepen 35
Vereniging Regiment Limburgse Jagers 36
Verhalen van veteranen 18
Veteranen in het buitenland 22
Veteranen in werkelijke dienst 22
Veteranen met een missie 19
Veteranen Platform 31
Veteranen Registratie Systeem 41
Veteranen Vereniging Curaçao 38
Veteranen Vereniging van Flakkee 38
Veterans MC Netherlands 38
Veteranencafés 73
Veteranendagen krijgsmachtdelen 20
Veteranendefinitie 8
Veteraneninstituut 14
Veteranenlandgoed Vrijland 77
Veteranenombudsman 12, 59
Veteranenontmoetingscentra 68
Veteranenpanel 74
Veteranenpas 16
Veteranensites 62
Veteranenuitvaart Monuta 59
Veteranenwet 12
Vincent van Gogh / Veteranen Intensieve Behandel Unit 28

Wounded Warriors Netherlands 38

Zilveren roos 53
Zorg nulde lijn (informele ondersteuning) 25
Zorg eerste lijn (maatschappelijk werk) 25
Zorg tweede lijn (behandelingen) 26
Zorg gespecialiseerde tweede lijn (gespecialiseerde behandelingen) 27
Zorgloket Veteranen (ABP) 12

Correcties en aanvullingen

Mist u bepaalde informatie in het Handboek Veteraan of zijn de in dit handboek genoemde gegevens onjuist, onvolledig of gewijzigd? Laat het de redactie weten, zodat een volgende uitgave van het Handboek Veteraan nog completer kan zijn. Eventuele correcties en/of aanvullingen kunt u schriftelijk melden bij de redactie van het Handboek Veteraan.

Handboek Veteraan
t.a.v. de redactie
Postbus 1091, 6501 BB Nijmegen
e-mail: info@lardenoye.nl

Colofon

Uitgave: Stichting het Veteraneninstituut, Doorn
Productie en concept: Lardenoye Journalistieke Producties (LJP), Nijmegen
Merkconcept: Brand Republic, Utrecht
Vormgeving: Forma, Nijmegen
Fotografie: AVDD (15), ministerie van Defensie (40), Maarten de Groot (omslag, 6-7, 13, 23, 29, 39, 60-61, 67, 91), William Moore (11, 57, 89), Birgit de Roij (71, 77), Staf IGK (3) en Karin Stroo (70 boven)
Druk: Hendrix de meesterdrukkers, Peer (B)